

Выдаецца з 9 жніўня 1917 г.

ЗВЯЗДА

23 ЖНІЎНЯ 2014 г.

СУБОТА

№ 159 (27769)

Кошт 1800 рублёў

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

АНОНС

УСЁ ПРА ВАШУ ЗАРПЛАТУ

21 жніўня ў рамках сумеснай акцыі Міністэрства працы і сацабароны з газетай «Звязда» прайшла «прамая лінія» «Пытанні аплаты працы і занятасці насельніцтва». На вашы пытанні адказваў **Першы намеснік міністра працы і сацыяльнай абароны Беларусі Пётр Пятровіч ГРУШНІК**.

Аб пытаннях, якія нашы чытачы задавалі намесніку міністра, а таксама аб тым, як змяніцца аплата працы бюджэткаў з 1 студзеня наступнага года, чым пагража праца без заключэння кантракта, у якіх выпадках наймальнік абавязаны прадоўжыць кантракт і што рабіць, калі з вамі не разлічылі пры звальненні, чытайце ў нашай газеце ў аўторак, 26 жніўня.

ПЕРСПЕКТЫЎНЫ ШЛЯХ

РАЗВІЦЦЁ АГРАЗКАТУРЫЗМУ ДАПАМОЖА РЭАНІМАВАЦЬ НАШЫ ВЁСКІ

Фота БЕЛТА

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка лічыць, што развіццё агразекатурызму ў краіне дапаможа рэанімаваць перспектыўныя вёскі. Такое меркаванне ён выказаў падчас рабочай паездкі ў Мінскую вобласць, перадае карэспандэнт БЕЛТА.

Кіраўнік дзяржавы азнаёміўся з развіццём агразекатурызму на прыкладзе аграздзіб Валожынскага раёна.

«Ёсць у нас вельмі шмат вёсак. Раней іх называлі перспектыўнымі. А яшчэ хутары, — адзначыў Прэзідэнт. — Чаму б чалавеку, які там вырастае, або проста бізнесмену і любому ахвотнаму не пабудавалі там аграздзібу? Рэанімаваць бы і вёску». На думку кіраўніка дзяржавы, мясцовыя жыхары маглі б аказаць дапамогу, прыглядаючы за сядзібамі, падтрымліваючы парадак.

«Я падштурховаю людзей да таго, каб яны ішлі і развівалі гэтыя. Некаторыя так ужо і робяць», — заўважыў кіраўнік дзяржавы.

Прэзідэнт лічыць, што ў далейшым гаспадары такіх аграздзіб, паступова развіваючы іх, маглі б фарміраваць фермерскія гаспадаркі. «Далучым, разводзілі поні, а магчыма, і дзясяткі кароў трымалі б. Гэта яшчэ прыйдзе, — адзначыў кіраўнік дзяржавы. — Я хачу гэтым рэанімаваць нашы вёскі. А то аграгарадкі мы пабудавалі, гэта добра, але гэта, лічы, будучы горад, а вось гэтыя вёскі, хутары трэба падняць, наколькі гэта магчыма». Паводле слоў кіраўніка дзяржавы, некаторыя бізнесмены падтрымліваюць прапанову і пачалі ўкладаць сродкі ў развіццё тых мясцін, дзе некалі нарадзіліся.

Аляксандр Лукашэнка звярнуў увагу на тое, што Беларусі як транзітнай дзяржаве трэба больш актыўна развіваць і прыдарожны сэрвіс, аднак не ўзводзячы аб'екты з нуля, а задзейнічаючы бліжэйшыя да трас населеныя пункты. На яго думку, гэта даць штуршок да пад'ёму невялікіх населеных пунктаў. «Нам не трэба ў чыстым полі на дарогах будаваць гэты сэрвіс. Таму што на кожнай дарозе ў нас праз 35–50 км райцэнтраў, і давайце прывязваць да інфраструктуры гэтыя райцэнтраў пункты адпачынку, абслугоўвання, запраўкі. Што такое 35 км? А часцей не трэба, яны не будуць заняты. І калі тым самым мы падымем райцэнтраў, тады ўжо будзем будаваць на ўзбочынах», — сказаў Прэзідэнт.

У 2006 годзе ў краіне быў прыняты ўказ, што стварае эфектыўныя ўмовы для развіцця агразекатурызму, якія даюць магчымасць жыхарам сельскай мясцовасці атрымаваць дадатковы даход і садзейнічаюць стварэнню новых рабочых месцаў, адраджэнню вёсак у цэлым. Дзейнасць у сферы агразекатурызму лічыцца не прадпрыемлівай, а яе суб'екты вызвалены ад падаткаў і плацяцкі адзін раз у год збор за ажыццяўленне дзейнасці ў памеры базавыя велічыні. За апошнія шэсць гадоў колькасць аграздзіб у краіне павялічылася ў дзесяць разоў (са 188 да 1881). Пры падтрымцы мясцовых органаў улады ў Беларусі ўтвораны 22 агракультурныя кластары, што аб'ядноўваюць уладальнікаў сядзіб, арганізацыі грамадскага харчавання, фермерскія гаспадаркі і іншыя пастаўшчыкоў паслуг. Прэзідэнт наведваў адзін з паспяхоўных прыкладаў такога агракультурнага кластара — «Валожынскія гасцінцы», у склад якога ўваходзяць аграздзібы «Міхалова» і «Коні-поні». Для турыстаў тут распрацаваны зялёны маршрут, які ўключае наведванне аграздзіб Валожынскага раёна і ікалагічных музеяў, а таксама веласіпедны маршрут працягласцю 150 км.

Суб'ектам агразекатурызму на рэалізацыю праектаў прадастаўляецца льготнае kredyтаванне ААТ «Белгарапрамбанк». З пачатку дзеяння гэтай праграмы крэдытнай падтрымкай банка скарыстаўся 471 суб'ект агразекатурызму на агульную суму амаль Вр30 млрд. Астатак крэдытнай запасычанасці на 1 ліпеня 2014 года склаў Вр16,5 млрд, у тым ліку пратэрмінаванай — Вр24 млн, што сведчыць аб своєчасасці выканання суб'ектамі агразекатурызму абавязальнасцяў перад банкам.

СТАР 2

■ 3 нагоды

У другі раз Заслаўе стане сталіцай Дня беларускага пісьменства. 6 і 7 верасня ў горадзе пройдзе 21-е па ліку свята кнігі і друку. Бясспрэчна, гэта вялікая адказнасць, а яшчэ праца па падрыхтоўцы, рамонце сацыяльных аб'ектаў, жылых дамоў, вуліц.

СВЯТА РОДНАГА СЛОВА

ДА ЯГО РЫХТУЕЦА ЗАСЛАЎЕ

У Заслаўе я прыехала з самай раніцы. Сёння ў горадзе ідзе маштабнае будаўніцтва, добраўпарадкаванне: недзе перакапана пешаходная частка вуліцы, тут — тратуар мосяжы пліткай, а там — засыпаюць катлаван.... Але часовыя нязручнасці нікога не раздражняюць: людзі ветлівыя, усмешлівыя. Насустрэч ідзе маладая мама з дзіцем у калясцы. У адказ на маё пытанне «Ці ведаеце, да чаго рыхтуецца горад?» яна нават прыпынілася: «А як жа! У нас і стары, і малы вельмі чакаюць Дня беларускага пісьменства». — А нязручнасці — гэта часова, можна і пацярпець, — падтрымала размову пажылая жанчына. — Затое наш горад яшчэ больш папрыгажэе. Нам застануцца і абноўленыя школы, і дарогі, і вуліцы, і цэрквы. Раней мы ганарыліся мінулым Заслаўем, а цяпер будзем ганарыцца і яго будучыняй.

Фотаздымак Нідзе БУЖАН

Пра тое, як старажытны горад мяняе свой выгляд і маладзее на вачах, гутарка са старшынёй Заслаўскага гарадскога выканаўчага камітэта Святланы КАРТАШОЎ

— Святлана Пятроўна, што значыць для горада гэтакія свята?

— Па-першае, хочацца выказаць шчырую ўдзячнасць Нацыянальнаму арганізацыйнаму камітэту па правядзенні Дня беларускага пісьменства, Мінскаму абласному выканаўчаму камітэту за тое, што пляючы дукай для правядзення Дня беларускага пісьменства выбраны наш горад. Заслаўе — адзін з чатырох гарадоў Беларусі, які перасягнуў тысячагадовую гісторыю і ў наступным годзе будзе адзначаць сваё 1030-годдзе. А тое, што свята прымеркавана да юбілейнай даты, — гэта яшчэ адно сведчанне стаўлення кіраўніцтва краіны і вобласці да сваёй гісторыі.

Па-другое, правядзенне такога свята дазваляе змяніць знешняе аблічча горада ў лепшы бок. На падрыхтоўчыя работы з рэспубліканскага, абласнога і раённага бюджэту выдзелена каля 150 млрд рублёў. Задзейнічаны таксама фінансы прадпрыемстваў і арганізацый горада. І, дарэчы, асвойванне сродкаў падыходзіць да завяршэння. Пад капітальны рамонт трапілі Цэнтральная плошча, цэнтральны і дзіцячы скверы, Спасна-Праабражэнская царква, сярэдняя школа № 1, дзіцячая школа мастацтваў, гарадскі Дом культуры «Сві-

танак», камбінат бытавых паслуг. Акрамя таго, праведзены бягучы рамонт у агульнаадукацыйнай школе № 2, гімназіі, пяці дашкольных устаноў. Заменена каля 2 кіламетраў цепласетак, заасфальтаваны практычна ўсе асноўныя вуліцы горада з інтэнсіўным рухам. Разам з тым, дадаткова прывоззяцца ў парадак і асфальтуюцца яшчэ некалькі гарадскіх транспартных артэрый. Абнавіўся і касцёл Найсвяцейшай Панны Марыі. Рамонтам фасада святыні і агароджы займаецца каталіцкая абшчына за кошт асабістых сродкаў і сродкаў мецэнатаў — прадпрыемстваў і арганізацый горада.

— 3 кожным годам на ўездзе ў Заслаўе павялічваюцца транспартныя патокі. Магчыма, нешта робіцца, каб разгрузіць «вароты» горада?

— У Заслаўе можна трапіць з чатырох бакоў. Прычым на двух узездах у горад будучы ўладкаваны кругавыя развязкі. Гэта вельмі важна для камфорту і зручнасці як жыхароў, так і турыстаў, гасцей. Справа ў тым, што каля 30% насельніцтва Заслаўя працуе ў Мінску. На нашы прадпрыемствы, у тым ліку такія, як «Косвік», «Хенкель Баўтэхнік», таксама прыязджаюць штодня на работу са сталіцы, іншыя рэгіёнаў вобласці не толькі на грамадскім транспарце, але і на асабістых аўтамабілях. Транспартны па-

ток пастаянна павялічваецца, таму развязка была жыццёва неабходнай.

— Ці плануецца да свята адкрыццё помнікаў, памятных дошак у гонар людзей, якія зрабілі вялікае паселішча, зрабілі станцыю ўнёсак у развіццё Заслаўя?

— Працягваецца збор сродкаў для помніка заснавальніку горада князю Ізяславу. Яго плануецца ўстанавіць 31 жніўня — 1 верасня, а афіцыйнае адкрыццё прызначана на 6 верасня. Каля гарадскога Дома культуры «Світанак» ужо ёсць помнік Рагнедзе і маленькаму Ізяславу. Але гэтага, на маю думку, недастаткова: князь Ізяслаў пакінуў вялікі след у гісторыі не толькі горада, але і усёй Беларусі. Менавіта ад яго пайшоў полацкі род і, як вядома, Еўфрасіння Полацкая — прапраўнучка князя. Помнік вырабляюць на прадпрыемстве «Ліцейны Душэў» у Пухавіцкім раёне, па эскізе скульптара Аляксандра Віктаравіча Прохарава.

Яшчэ адной знакавай падзеяй стане адкрыццё дзіцячага парку з гульнявой пляцоўкай, штучным вадаёмам, набярэжнай, невялікім фантанам, лаўкай для закаханых. На гэтым месцы раней быў звычайны сквер з зарослым балотам. Ужо ў працэсе работ спецыялісты вызначылі, што тут можна зрабіць невялікае возера.

СТАР 2

ЦЫТАТА ДНЯ

Барыс СВЯТЛОЎ, міністр культуры:

«Цяпер у супрацоўніцкай сферы культуры самая нізкая паказчыкі сярэдняй заробковай платы. Каб гэтае становішча змяніць, праводзіцца ў тым ліку аптымізацыя. Неабходна пазбавіцца ад баласту, які ўяўляецца сабой незапрацаваныя публічныя і ўстановы. Гэтыя ўстановы, безумоўна, застануцца ў асцягавых. Што ж тычыцца іншых населеных пунктаў, то тут няма адзінага рэцэпту. Галоўнае, як у любой рынкавай эканоміцы, задавальняць патрэбы людзей. Законы рынкавай эканомікі ляжаць і ў аснове падыходаў да павышэння зарплат. Неабходна зрабіць. Для гэтага ёсць усё: прававое поле, эканамічныя ўмовы і час».

Курсы замежных валют, устаноўленыя НБ РБ з 23.08.2014 г.

Долар ЗША	10400,00	■
Еўра	13810,00	▲
Рас. руб.	289,00	▲
Укр. грыўня	776,12	▼

■ Ноў-хаў

МАБІЛЬНЫ ЭКВАЙРЫНГ ПЕРАСТАЕ БЫЦЬ РЭДКАСЦЮ ЁН ДАЗВАЛЯЕ АЖЫЦЦЯЎЛЯЦЬ БАНКАЎСКІ ПЛАЦЕЖ У ЛЮБЫМ МЕСЦЫ І У ЛЮБЫХ ЧАС

У апошні час істотна павялічваецца колькасць арганізацый гандлю і сэрвісу, якія выкарыстоўваюць мабільныя тэрміналы аплаты «ГандлярОК» для прыёму безнаўняўных плацяжоў з выкарыстаннем банкаўскіх карт, паведамліў у Беларусі Банку.

Цяпер банкаўскай паслугай такога фармату карыстаюцца ўжо больш паўтэсячы кліентаў. Мабільны тэрміналы аплаты «ГандлярОК» уяўляе сабой счытавальную прыладу, якая дазваляе праз аўдыяраз'ём да смартфона або планшэтнага камп'ютара з аператыўнымі сістэмамі Android. Мабільны тэрміналы гатовы да прыёму плацяжоў з выкарыстаннем банкаўскіх карт адразу пасля рэгістрацыі ў сэрвісе «ГандлярОК» і устаноўкі бясплатнага мабільнага дадатку з GooglePlay. Такім чынам, рашэнне дазваляе любой арганізацыі гандлю і сэрвісу прымаць безнаўняўныя плацяжы ад кліентаў — трымаўнікаў банкаўскіх плацежных карт Visa, MasterCard і БелКарт — у любым месцы і ў любы час.

Для аплаты пакупніку неабходна правесці картку праз счытавальную прыладу і паставіць подпіс на экране мабільнага прыстававання, да якога далучаны мабільны тэрміналы. Карт-чэк накіроўваецца пакупніку ў выглядзе SMS на паказаны ім нумар мабільнага тэлефона.

Ключовай перавагай прапановы з'яўляецца бяспека мабільных тэрміналаў аплаты, якія не захоўваюць звесткі з карткі інфармацыю, а перадаюць яе ў зашыфраваным выглядзе ў працэсінгавы цэнтр. Кожная прылада абсталявана security-чыпам, які дазваляе забяспечваць канфідэнцыяльнасць даных карткі.

Сяргей КУРКАЧ.

ХРОНІКА АПОШНІХ ПДЗЕЙ

ЗША развіваюць павяліччыць колькасць краін, якія ўвялі санкцыі супраць Расіі

Кансультацыі на гэтую тэму вядуцца з Кітаем, Паўднёвай Карэяй і Сінгапурам. Пра гэта заявіў Дэніэл Фрыд, які адказвае ў Дзяржаўным дэпартаменце за санкцыйную палітыку.

Па словах Фрыда, перамовы аб далучэнні да санкцыйнага пакета краін Усходняй Азіі працягваюцца, аднак ён не ўдакладніў, які адказ атрымаў з Пекіна, Сеула і Сінгапура. Разам з тым, дыпламат падкрэсліў, што Злучаныя Штаты будуць заклікаць і іншыя краіны правяць салідарнасць і пакараць Расію за яе палітыку ва Украіне. Гаворачы пра расійскія санкцыі, якія абмежавалі ўвоз у краіну прадуктаў харчавання з ЕС, ЗША і шэрагу іншых краін, Фрыд заявіў, што не разумее, навошта расійскі ўрад пазбаўляе сваіх грамадзян замежнай ежы. На яго думку, у Маскве зрабілі крок назад да савецкіх часоў, калі ў наменклатуры быў доступ да якасных прадуктаў, а для звычайных грамадзян яны не былі даступнымі. Пры гэтым чыноўнік Дзярждэпа выказаў упэўненасць, што ціск, які аказваецца з боку ЕС і ЗША, прывядзе да канкрэтных вынікаў.

Паліцэйскаму ахвяруюць больш...

У ЗША для паліцэйскага Дарэна Уілсана, які застраліў 18-гадовага афраамерыканца Майкла Браўна, што выклікала пратэсты па ўсёй краіне, сабралі \$178 тыс. ахвяраванняў.

Тым часам у Фергосоне акцыі пратэсту перараслі ў масавыя беспарадкі. У горадзе было ўведзена надзвычайнае становішча, на падаўленне беспарадкаў кінута Нацыянальная гвардыя ЗША. «Мы падтрымліваем афіцэра Дарэна Уілсана і яго сям'ю ў гэты цяжкі для іх час, — адзначылі арганізатары дабрачыннай акцыі, прозвішчы якіх не называюцца. — Усе сабраныя грошы будуць накіраваны Уілсану і яго сям'ю на аплату любых патрэб, якія ў іх могуць узнікнуць падчас судовых чыжоў».

На гэтым жа інтэрнэт-сайце адвакаты, якія прадастаўляюць інтэрэсы сям'і Браўна, таксама арганізавалі збор сродкаў для бацькі і маці загінулага на «выдаткі, звязаныя з тым, каб дамагчыся справядлівасці». Ахвяраванні для бацькоў Браўна зрабілі за 8 дзён больш за 5 тысяч чалавек, агульны аб'ём сабраных для іх сродкаў на гэты момант крыху перавышае \$140 тыс.

ПАДРАБЯЗНАСЦІ

Сяброўства з суседзямі зніжае рызыку сардэчна-сасудзістых захворванняў

Захворванні сэрца і сасуду з'яўляюцца вядучай прычынай смерці ва ўсім свеце. Папярэдняе даследаванне знешніх фактараў рызыкі ў асноўным былі сканцэнтраваны на рэстаранах хуткага харчавання, шуме, дарожным руху, дрэннай экалогіі, насілі і вандалізму.

У даследаванні вучоных з Мічыганаўскага ўніверсітэта прынялі ўдзел 5276 чалавек (старэйшых за 50 гадоў), якія не пакутавалі ад сардэчна-сасудзістых захворванняў. Сярэдні ўзрост удзельнікаў склаў 70 гадоў.

Даследчыкі на працягу чатырох гадоў сачылі за здароўем сардэчна-сасудзістай сістэмы пажылых людзей. За гэты час у 148 чалавек здарыўся сардэчны прыступ. У пачатку праекта рэспандэнтам было прапанавана ацаніць сваіх суседзяў па шкале ад 1 да 7. Удзельнікаў спыталі, наколькі прыязныя іх суседзі і ці маглі б яны разлічваць на іх і даваць ім. Навукоўцы выявілі: чым вышэй была гэтая ацэнка, тым меншая была рызыка ўзнікнення сардэчна-сасудзістых захворванняў. У людзей, якія ацанілі сваіх суседзяў на сям балаў з сямі, рызыка развіцця сардэчнага прыступу быў на 67% ніжэй у параўнанні з людзьмі, якія паставілі сваім суседзям усёго адзін бал. Даследчыкі адзначаюць, што такая розніца вельмі істотная.

КОРАТКА

Намеснік міністра замежных спраў Беларусі Алена Купчына 22 жніўня сустрэлася з кіраўніком Прадстаўніцтва Еўрапейскага саюза ў нашай краіне Майрай Морай. На сустрэчы асабліва ўвага была нададзена падрыхтоўцы да сустрэчы ў Мінску прэзідэнтаў краін МС і Украіны з удзелам ЕС, а таксама размова ішла аб развіцці адносін паміж Беларуссю і Еўрапейскім саюзам.

Урачысты ўвод кар'ернага самазвала БелАЗ-75710 грузавымнальнасцю 450 т у эксплуатацыю адбыўся ў Кемераўскай вобласці Расіі.

Аблвыканкамам, Мінскаму гарвыканкаму, Міністэрству сельскай гаспадаркі і харчавання Беларусі трэба правесці ўборку плодаагароднінны культур на тэрмінах высявання да 20 кастрычніка, бульбы — да 20 верасня з размяшчэннем яе ў сховішчах.

23 жніўня ў музейным комплексе «Дудуткі» пройдзе фестываль лютучых мышэй. Гасцям будзе прапанавана фотавыстаўка «Лютучыя мышы вакол нас», а таксама магчымасць пад кіраўніцтвам эксперта пабудавать домік для руккрытых.

■ Каментарый у нумар

КАБ НАС СТАЛА БОЛЬШ

21 жніўня Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка правёў нараду па фарміраванні новага механізму дзяржаўнай падтрымкі сем'яў, якія выхоўваюць дзяцей. Выказаныя прапановы выклікалі шырокі рэзананс у грамадстве. Карэспандэнт «Звязды» звярнулася па каментарый да кампетэнтных у азначаныя пытанні асоб.

СТАР 2

Фотаздымак БЕЛТА

ПЕРСПЕКТЫЎНЫ ШЛЯХ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

«Самае галоўнае для нас, што фарміруецца цэлая кагорта ўласнікаў. І гэта не тое, што ў некага адабралі, падзялілі, і з'явілася прыватная ўласнасць, а гэта людзі, якія ўласнымі рукамі ўсё гэта стварылі. І добра, што такія людзі ёсць, і чым іх больш, тым мацнейшая незалежнасць краіны», — падкрэсліў кіраўнік дзяржавы.

Аляксандр Лукашэнка аглядзеў аграсядзібы, азнаёміўся з тым, якія ўмовы для адпачынку ў іх створаны. Гаспадары сядзіб выказалі ўдзячнасць кіраўніку дзяржавы за стварэння ў краіне спрыяльныя ўмовы для развіцця агразатурызму. Аднак Прэзідэнт заўважыў: «Гэта я вам павінен дзякаваць, што вы ўратаўце Беларусь. Угробім гэта — краіны не будзе». Прэзідэнт лічыць, што такі від адпачынку з года ў год будзе ўсё больш запатрабаваны. «Усе хочучы цішыні, усе стаміліся ад гвалту, мітусні. А Беларусь, так сталася, ціхае месца», — сказаў кіраўнік дзяржавы.

ВІНШАВАННЕ УКРАІНЕ З ДНЁМ НЕЗАЛЕЖНАСЦІ

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка павіншаваў Прэзідэнта Украіны Пятра Парашэнку з Днём Незалежнасці.

У віншаванні гаворыцца, што высокі ўзровень двухбаковых адносін і шматвекавая сумесная дзейнасць вызначаюць характар беларуска-украінскага ўзаемадзеяння на сучасным этапе.

«Шчыра даражу параўменнем, якое ўсталявалася паміж намі, і буду рад працягну дыялог, накіраванага на далейшы ўмацаванне супрацоўніцтва паміж Беларуссю і Украінай», — адзначыў Аляксандр Лукашэнка.

Прэс-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

Партнёры

Забаронены тавар не дойдзе да Расіі

Транзіт да суседзяў пракантралюе наша краіна

Расія забараніла ўвоз на сваю тэрыторыю шэрагу тавараў з Еўрасаюза, і наша дзяржава, як партнёр па Мытным саюзе, прыняла на сябе пэўныя абавязальнасці. У асноўным яны заключаюцца ў тым, што Беларусь абязьдзяча кантраляваць транзіт праз нашу тэрыторыю. Ігар НАЗАРУК, дырэктар Дэпартаменту знешнеэканамічнай дзейнасці Міністэрства замежных спраў, патлумачыў журналістам некаторыя спрэжныя пытанні па гэтай тэме.

— Меры, якія Расійская Федэрацыя прыняла ў якасці абмежавальных, — гэта адказ на тыя забароны і абмежаванні, якія прыменены да яе з боку шэрагу заходніх і іншых краін. Заўважы, што ў рамках Мытнага саюза ў Рэспублікі Беларусь ёсць пэўныя абавязальнасці. І калі адзін з нашых партнёраў па «тройцы» ўводзіць абмежавальныя меры, якія закранаюць знешні гандаль, то, згодна з пагадненнем дзяржаў — членаў Мытнага саюза, заключаным у 2009 годзе, мы адпаведным чынам рэагуем.

Прадстаўнік МЗС падкрэсліў, што ў сувязі з гэтым Беларусь павінна прыняць меры, якія не дазваляць паступіць пэўным таварам на рынак Расійскай Федэрацыі.

— Калі кажуць, што, маўляў, праз нашу краіну здзяйсняюцца нелегальныя пастаўкі і Беларусь спрыяе гэтаму, то хацелася б расчука адзначыць наступнае: у нас ёсць міжнародныя абавязальнасці і мы ні ў якім разе не будзем гэтым займацца. Што да нелегальных паставак, то само слова «нелегальныя» кажа пра тое, што яны — элемент камерцыйнага махлярства. Пранікненне так званых «санкцыйных тавараў» на тэрыторыю Расійскай Федэрацыі не дапускаецца.

Адказваючы на пытанні журналістаў, ці стануць больш ліберальнымі ўмовы доступу на беларускі рынак сыравіны з краін Еўрасаюза (у сувязі з тым, што вырабленыя на нашай тэрыторыі прадукты з яе можна пастаўляць у Расію), дыпламат звярнуўся да праблемы харчовай бяспекі.

— Я прасіў бы не ўвязваць санкцыі з харчовай бяспекай, якая мае на ўвазе ветэрынарны і фітасанітарны кантроль. Ні для каго ні сакрэт, што ў свеце «бушуе» шэраг вельмі сур'ёзных захворванняў жывёл, мяса якіх чалавек ужывае. У сувязі з гэтым нашы ветэрынары дастаткова эфектыўна маніторыць знешнюю сітуацыю. Гэта робіцца па той прычыне, што мы, з'яўляючыся краінай з адкрытай эканомікай, дзе высокая доля менавіта імпортнай сыравіны, вельмі ўважліва ставіліся да таго, з якіх рэгіёнаў будзе пастаўляцца гэта сыравіна, жывёлы. Апошнія завозыцца і як узоры новых парод, і для падтрымання стацка — тут могуць быць розныя варыянты. Не трэба разглядаць толькі так, што да нас арганізавана пастаўка жывёл толькі для вытворчасці мяса, хоць гэта таксама не выключалася.

У Беларусі ёсць шмат магчымасцяў для таго, каб сюды прыйшлі інвестары і пачалі на нашай тэрыторыі вырабляць нейкія тавары. Ці былі ўжо нейкія звароты ад сусветных вытворцаў харчавання з таго часу, як Расія ўввела санкцыі?

— Яшчэ ў 2011–2012 гг. мы пачалі прапрацоўваць пагадненне аб свабодным гандлі з Новай Зеландыяй. Гэта краіна з развітым аграрным сектарам, і калі мы прааналізавалі, то, натуральна, ад такога пагаднення большую карысць атрымлівала б Новая Зеландыя. Там круглы год добрыя ўмовы, нізкай тэмпературы не бывае, а ў нас, на жаль, зімой бывае і да мінус 35. Дык усё ўжо тады мы прапрацоўвалі не проста доступ сюды малочнай і жывёлагадоўчай прадукцыі, а стварэнне сумесных кааперацыйных праектаў. Таму я папрасіў бы не звязваць санкцыйныя з'явы з нашым кааперацыйным супрацоўніцтвам з іншымі краінамі. Мы заўсёды прапаноўвалі тым або іншым інвестарам рэалізаваць разам пэўныя праекты.

Надзея ЮШКЕВІЧ

КАБ НАС СТАЛА БОЛЬШ

АБ НЕАБГРУНТАВАНЫХ ІЛЬГОТАХ

Намеснік старшын Пастаяннай камісіі па працы, сацыяльнай абароне, справах ветэранаў і інвалідаў Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь Зінаіда МАНДРОУСКАЯ:

— Мне як чалавеку, які на працягу апошніх шасці гадоў займаўся сацыяльнымі пытаннямі, хоцца сказаць аб неабгрунтаваных ільготах. Да гэтага пытання было вельмі складана падступіцца, але, тым не менш, яго трэба вырашаць. Трэба даваць дапамогу тады, калі ў гэтым мае патрэбу само дзіця, а не спансараваць людзей, якія не жадаюць працаваць.

У прыватнасці, вельмі шмат было такіх бацькоў, якія не працавалі і жылі на дзіцячую дапамогу. Асабліва гэта было заўважна ў малых населеных пунктах, дзе ўсё навідавоку. Некаторыя вялі амаральны лад жыцця і не рабілі ніякіх намаганняў для таго, каб утрымліваць сваіх дзяцей. Гэта выклікала нараканні людзей і падрывала аўтарытэт сям'і. Атрымлівалася так: калі ёсць дзеці — за кошт пастаян-

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

На палях

ДЫКТАТУРА ТЭХНАЛОГІЙ

СЁЛЕТА ГАСПАДАРКІ КРАІНЫ АТРЫМАЛІ НЕ ТОЛЬКІ ВЯЛІКІ, АЛЕ І ЯКАСНЫ ЎРАДЖАЙ

«Сёння можна казаць, што ўборачная кампанія завершана: засталася прыбраць менш за 15 тысяч га плошчаў у Віцебскай вобласці. Усе астатнія рэгіёны зяварышлі жніво», — паведамаў намеснік міністра сельскай гаспадаркі і харчавання Уладзімір ГРАКУН.

Анамальная спякота, што ўстанавілася ў сярэдзіне ліпеня, трымала ўсіх аграрыяў ў тонусе, каб не хацелася страчваць магчымасць спрацаваць хутка і якасна. У выніку сабралі збожжа высокай якасці. Страты — мінімальныя.

Уладзімір Гракун адзначыў, што ўжо намалочана 9,167 млн тон збожжа (без кукурузы на зерне і крупляных). З улікам кукурузы ўраджай перавысіць 10 млн тон. «Сёлета мы разлічвалі атрымаць каля 1,5 млн т зерня кукурузы, аднак 3-за ўмоў надвор'я (у прыватнасці, з-за спякоты), паказчыкі, хутчэй за ўсё, будуць некалькі ніжэй, — кажа Уладзімір Гракун. — У любым выпадку, менш за 1 млн т мы не атрымаем».

Намеснік міністра падкрэсліў, што гаспадаркі рэспублікі атрымалі не толькі вялікі, але і якасны ўраджай збожжавых і зернебабовых культур. Больш чым у 40 раёнах Беларусі ўраджайнасць перавысіла 40 ц/га (у сярэднім па рэспубліцы з 1 га

най дапамогі, якую давала дзяржава ўжо пасля таго, як дзіцяці споўнілася тры гады, можна было не працаваць. Пры гэтым атрымлівалі такую дапамогу не абавязкова шматдзетныя сям'і. Калі бюджэт сям'і не дацягаў да бюджэту прахрытковага мінімуму, яна таксама атрымлівала дапамогу падтрымку — так званыя «дзіцячыя». І ў некаторых гэта цалкам адбывалася жаданне працаваць і самім утрымліваць сваіх дзяцей.

Нам патрэбны здаровыя, прыгожыя людзі, таму сям'і трэба дапамагчы. Але толькі тады, калі гэта патрэбка сапраўды патрэбна.

Вядома, асноўная частка нашага насельніцтва — адказныя людзі, якія плаціць падаткі, дзякуючы чаму і аказваецца дзяржаўная падтрымка сям'ям, у якіх ёсць малыя дзеці. Любая цывілізаваная дзяржава, якая хоча, каб раслі сям'і і вырашалася дэмаграфічнае пытанне, аказвае такую дапамогу. Трэба адзначыць, што мы толькі-толькі аднавілі ўзровень даваенага насельніцтва, і для нас гэтае пытанне вельмі важнае. Нам патрэбны здаровыя, прыгожыя людзі, таму сям'і трэба дапамагчы. Але толькі тады, калі гэтая падтрымка сапраўды патрэбна.

Мы з Міністэрствам працы і сацабароны вельмі доўга прапрацоўвалі пытанне аб тым, каб даць магчымасць маці, якая знаходзіцца ў дэкрэтным адпачынку, атрымаць дапамогу на дзіця, не звязаную з яе заробкам. Было шмат нараканняў на тое, што некаторыя не зусім сумленныя прадпрыемствы завышалі заробковую плату перад дэкрэтным водпускам. Але ў асноўным мамы атрымлівалі малыя дэкрэтыя — гэта тычыцца студэнтаў, нізкааплачаных катэгорый насельніцтва. Цяпер гэта ўжо няважна — бо гэтыя грошы дзяржава

плаціць на дзіця, таму не мае значэння, колькі мама зарабляла — памер дапамогі зараз залежыць ад сярэдняй заробковай платы ў краіне.

Хачу яшчэ сказаць, што вельмі павабнай выглядае прапанова аб бацькоўскай капіталі. Гэта шчыра адна магчымасць дапамагчы сям'і, калі яна бярэ на сябе такую сур'ёзную нагрузку. Бо вырашчыць дзіця — вялікая праца, і гэта разумеюць усе.

ПАДТРЫМКА — НЕ ТОЛЬКІ ДЛЯ ШМАТДЗЕТНЫХ

Старшыня грамадскага аб'яднання «Беларуская асацыяцыя шматдзетных бацькоў» Таццяна КРАЎЧАНКА:

— Тыздзень таму адбылася нарада па гэтым пытанні ў прэм'ер-міністра Міхаіла Мясніковіча. Я таксама была запрошана на гэтае пасяджэнне. Там абмяркоўваліся апошні варыянт праекта «Вялікая сям'я». І, пачуўшы 21 жніўня выступленне Прэзідэнта, я зразумела, што гэты варыянт быў ухвалены.

Хачу адзначыць, што асабліва важнай разам з іншымі мерамі я лічу падтрымку маладой сям'і, якая выходзіць з дэкрэту. Такой сям'і плануецца прадстаўленне крэдыту на будаўніцтва жылля па паніжанай працэнтам стаўцы. Гэта вельмі важна. Таксама плануецца, што пры нараджэнні трэцяга дзіцяці і наступных дзяцей памер крэдыту будзе пералічывацца. Я лічу такую падтрымку, як і іншыя меры (у прыватнасці, укараненне мацярынскага капіталу), свечасовымі і вельмі патрэбнымі.

Святлана БУСЬКО.

НАВІНЫ

ПАЦЭІ

ФАКТЫ

НАВІНЫ

ПАЦЭІ

ФАКТЫ

«СОНЕЙКА» ДЛЯ МАЛЕНЬКІХ

Дашкольны цэнтр развіцця дзіцяці «Сонейка» гасцінна расчыніў дзверы для 230 маленёчкіх выхаванцаў г. Слуцка. Адкрыццё ўстанова адбудзецца 24 жніўня.

У прасторым 3-павярховым будынку размесціцца 12 груп. Тут створаны найлепшыя ўмовы для падпалчых. Для іх — памяшканні фізкультурна-аздараўленчага прызначэння, басейн, пакоі для эстэтычнага развіцця, харчавальны блок. Дзеці будуць забяспечаны гульнявым і дыдактычным матэрыялам.

У адкрыцці ўстановы прымуць удзел старшыня Мінскага аблвыканкама Сямён Шапіра, начальнік абласнога ўпраўлення адукацыі Галіна Казак.

Таццяна ЛАЗОУСКАЯ.

ДЫХАЙ ВОЛЬНА, ОЛЬСА

У Клічаве дэпутаты ініцыявалі акцыю па ачысццы мясцовай ракі.

Галоўная водная артэрыя райцэнтра доўгі час была ў заняпадзе. Грошы на яе ачыстку ніяк не знаходзіліся. І невядома, як доўга гэта ўсё цягнулася б, калі б не мясцовыя дэпутаты. Менавіта яны кінулі кліч, каб усім разам прывесці раку ў парадак — далі аб'яву ў газету і адкрылі разліковы рахунак. Арганізацыі і жыхары горада пералічылі ўжо на яго 23 мільёны рублёў.

— Грошы не вельмі вялікія, але іх дастаткова на тое, каб нешта рабіць, — паведамаў старшыня Клічавскага райсавета дэпутатаў Уладзімір Кніга. — Выраслішы пачаць з рэчышча ў раёне пляжа. Хіба ж гэта добра, калі нават на месцы адпачынку зараснікі чароту, а ў вадзе камяні?

На ачысці Ольсы працуе тэхнік ПМК-89, дапамагаюць лягас і жылкамгас. Рачым пяском падсыпаюць нізкія месцы на беразе. Рыхтуецца пляжоўка для пляжнага валеябола. Калі будуць праведзены асноўныя работы, за справу возьмуцца валанцёры з БПСМ і мясцовыя жыхары.

Нэлi ЗiГуля.

ПЕРШЫ МАТЧ

НА АБНОЎЛЕНІМ СТАДЫЁНЕ

Афіцыйнае цырымоннае адкрыццё адміністрацыйна-спартыўнага комплексу на стадыёне «Гарадзіск» ў Слуцку адбудзецца 24 жніўня.

Для горада гэта сапраўды значная падзея. Цяпер тут можна праводзіць спаборніцтвы па футболе рэспубліканскага ўзроўню. Акрамя таго, спартсмены, ды і наогул усе ахвотныя, маюць магчымасць займацца ў трэнажорнай зале, карыстацца паслугамі пункта пракату спартыўнага інвентару.

У гэты ж дзень, у 18.00, на абноўленым стадыёне пройдзе матч паміж камандамі СФК «Слуцк» і ФК «Дынама — Мінск» у рамках чэмпіянату Беларусі па футболе сезона 2014 года сярод каманд вышэйшай лігі.

У цырымоні адкрыцця аб'екта прымуць удзел старшыня праўлення ААТ «Банк развіцця Рэспублікі Беларусь» Сяргей Румас, старшыня Мінаблвыканкама Сямён Шапіра, старшыня Мінскага абласнога Савета дэпутатаў Іван Ліпніцкі.

Таццяна ЛАЗОУСКАЯ.

ВЫПАДКОВЫ СТРЭЛ СТАЎ ФАТАЛЬНЫМ

Вынесены прысуд у дачыненні да 32-гадовага жыхара Маладэцкага раёна, ад стрэлу якога загінуў чалавек падчас палівання.

Падрабязна пра той інцыдэнт газета расказвала летась 13 лістапада. Напомню, што егер аднаго з лягасаў на паліванні даў знак спыніцца машыне, якая рухалася па лесе. Але вадзіцель не падпарадкаваўся, а толькі прыбавіў газу. Тады егер, западозрыўшы, што гэта браханьеры, стрэліў у бок машыны. Куля трапіла ў аднаго з пасажыраў, 36-гадовага бацьку траіх дзяцей. Мужчына памёр на месцы.

За ненаўмыснае забойства егера прысудзілі да 6 гадоў пазбаўлення волі. Акрамя таго, ён павінен выплаціць больш за 100 мільёнаў рублёў сямі загінуўшым. Пра гэтую трагедыю павінен памятаць усе, хто выходзіць са збройнай на паліванне.

Святлана ЯСКЕВІЧ.

ПРЫДУМАЎ СХЕМУ, КАБ УХІЛІЦЦА АД ПАДАТКАЎ

Злачынную схему ўхілення ад аплаты падаткаў арганізавалі дырэктар камерцыйнага таварыства «А» з Мінска.

Як адзначыў пракурор аддзела пракуратуры па Мінскай вобласці Павел Мойсак, кіраўнік пры выкананні часткі будаўніча-мантажных работ на прадпрыемстве «Крышчыцэ-менташыфэр» заключыў фіктыўны дагавор субпадраду з фірмай «С», якая была створана без намеру ажыццяўляць камерцыйную дзейнасць. На яе рахунак за нібыта выкананых работі пералічана больш як 900 млн рублёў. Як устанавіла следства, на самой справе нічога падобнага не было. Работы яўлялі самай таварыствам з абмежаванай адказнасцю.

У выніку дзяржаве не аплачана падаткаў у памеры больш як 334 млн рублёў, што на момант здзяйснення злачынення складала 9544 базавыя велічыні. А гэта ўжо страты ў асабліва буйным памеры.

У дачыненні да кіраўніка прадпрыемства пракуратурай Мінскай вобласці заведзена крмінальная справа па частцы 2 артыкула 243 Крмінальнага кодэкса Беларусі (ухіленне ад аплаты сум падаткаў, збору). Матэрыялы накіраваны ва ўпраўленне Следчага камітэта Беларусі па г. Мінску.

Таццяна ЛАЗОУСКАЯ.

ПАПАЛІСА НА ЗГОНЕ

Трое юнакоў, якія ўцяклі ў канцы ліпеня з Мінскага спецПТВ, затрыманы ў Асіповічах.

Мінскіх гастралёраў падвяло жаданне пакатацца на чужой машыне. Украдзены ў адной з асіповіцкіх фірмаў «УАЗік» яны потым кінулі каля ляснаго масіву ў межах горада. Чых рук гэта справа, стала вядома вельмі хутка.

— Напярэдадні здарэння нам якраз паступілі арыенціроўкі на падлеткаў, якія пакінулі спецўстанову, — расказаў падрабязнасці выпадку часовы выканаўца абавязкаў начальніка Асіповіцкага РАУС, падпалкоўнік міліцыі Віктар АРХІПЕНКА. — Вызначылі спіс усіх, хто стаіць на ўліку ў ІСН і мог даць прытулак уцекачам, і пачалі адрасную адпрацоўку. Хутка на адной з такіх кватэр затрымалі парухальнікаў. Яны якраз збіраліся пакінуць райцэнтр і працягнуць свой крмінальны ваяж па іншых абласцям краіны.

Падлеткі прызналіся, што перад тым, як сесці ў чужы «УАЗік», яны спрабавалі «запазычыць» іншы транспарт, але ён аказаўся менш падатльным. Зараз па гэтых фактах праводзіцца праверка. У дачыненні да паварарушальнікаў распачата крмінальная справа.

Нэлi ЗiГуля.

ДАПАМОГА. ДЫ НЕ ТАЯ

Жыхар адной з вёсак Мінскага раёна, 58-гадовы грамадзянін Грузіі, які меў від на жыхарства ў Беларусі, у змове з неўстаноўленай асобай падрабляў і зьбіваў бланкі пасведчаньняў аб рэгістрацыі транспартных сродкаў у Беларусі і знічці іх з уліку ва ўпраўленні Дзяржаўнаінспекцыі ГУУС Мінгарвыканкама з выкарыстаннем фіктыўнай гербавай пячаткі.

За гэта ён атрымліваў матэрыяльнае ўзнагароджанне ад сваіх кліентаў, як паведаміла старшы пракурор аддзела пракуратуры Мінскай вобласці Таццяна КУЧЫНСКАЯ. Падчас следства ўсплыў яшчэ адзін эпізод злачынных дзейнасці грамадзяніна, звязаны са зверскім забойствам Таццяны Слонімскай. За пэўную грашовую суму ад забойцы мужчына падрабіў дакументы, неабходныя для зняцця з уліку і наступнага продажу аўтамабіля «Мазда-3». Яўген Кулік беспераходна перагнаў машыну ў Маскву, дзе і збыў яе з падборнымі рэгістрацыйнымі нумарамі.

Дзеянні грамадзяніна Грузіі кваліфікаваны па двух артыкулах Крмінальнага кодэкса (падробка і збыт фіктыўных дакументаў, ідэнтыфікаванага нумара транспартнага сродку). Зпамысльнік пагражае да пяці гадоў пазбаўлення волі. Цяпер абывававаны ўзяты пад стражу.

Таццяна ЛАЗОУСКАЯ.

СВЯТА РОДНАГА СЛОВА

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Значна змяніўся і знешні выгляд чыгуначнага вакзала: на фасадзе з'явілася карціна пра гісторыю горада. Гэта першая ластаўка. Ужо сёлета ў нас старце праект, які прадугледжвае такія ж творы на сценах сацыяльных будынкаў. У наступным годзе плануем іх як мінімум 3. Гэта будзе ўплываць на фарміраванне светапогляду, знаёміць турыстаў і гасцей з багатым мінулым Заслаўя, а ў мясцовых жыхароў — выклікаць пачуццё гонару за сваю малую радзіму. Акрамя таго, у нас з'явіцца 12 скульптур з дрэва — у дзіцячым парку і каля аб'ектаў гісторыка-культурнага музея-запаведніка. Будзе таксама ўстаноўлены цікавыя каменны знак на ўездзе ў горад, а некалькі каменных фігур размесціцца каля знакавых будынкаў горада. У прыватнасці, каля гарадской бібліятэкі будзе ўстаноўлена скульптурная фігура ў выглядзе кнігі. Дарэчы, ужо заняла сваё месца новая ўзаяная стэла з падсветкай. Такую ж падсветку ўстанавім на чыгуначным вакзале, некаторых будынкаў горада.

— Але Заслаўя — гэта не толькі цэнтр. Што робіцца ў

прыватных дварах і мікра-раёнах горада?

— Праведзены рамонт і асфальтаванне 22 дваровых тэрыторый. Тут пасаджаны дрэвы, кусты, кветкі, змешчаны малыя архітэктурныя формы, упарадкаваны дзве гульнявыя пляцоўкі для дзяцей, а ў жылых дамах зроблены пад'езды. У большай ступені — за кошт саміх жыхароў. У гэтым плане з выбаршчыкамі добра папрацавалі нашы дэпутаты. І гэта работа будзе прадоўжана.

Дадаткова скажу, што сумесна з Мінскім абласным вулчэбным цэнтрам Міністэрства па надзвычайных сітуацыях, які знаходзіцца на тэрыторыі Заслаўя, мы дапамагаем адзіночкі і адзінока пражываючым састарэлым убіраць падворкі, ставіць і фарбаваць агароджу. А некаторым і дах падправілі. Цяпер разам абнаўляем стадыён. Спонсары набылі сядзёнкі, якія раней выкарыстоўваліся на мінскім стадыёне «Дынама». Але яны ў добрым стане і, мяркую, яшчэ паслужаць і нашым бальшчыкам. Пятга верасня будзе праводзіцца матч футбольнага каманд, прысвечаны Дню беларускага пісьменства. У далейшым плануем, каб стадыён стаў пляцоўкай для гульняў як

мінімум нашых абласных зборных.

Акрамя таго, у горадзе будзе устаноўлены кіёскі «Мінаблсюздрука». Адзін з іх нагадвае, хутчэй за ўсё, міні-магазін з асобным уваходам, шырокім асартымантам не толькі перыёдыкі, але і спадарожнай спажывецкай прадукцыі.

— І калі мяркуеце закончыць падрыхтоўчыя работы?

— У вызначаны тэрмін. З панядзелка пачнецца глянцу на ўсіх аб'ектах. У гэтым вялікая заслуга нашых незамежных будаўнікоў

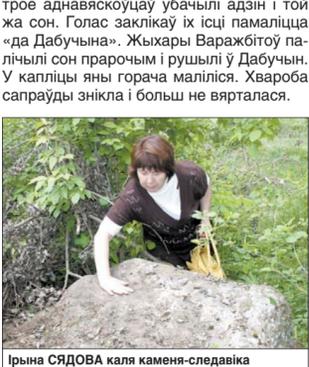
■ **Незвычайнае побач**

ДАБУЧЫНСКІ ЦУД: ЦАРКВА НАД КАМЕНЕМ

Пружанскія крязнаўцы ўвекавечваюць памяць былых храмаў і абзначваюць «следавікі»

У Пружанскім раёне давялося працаваць больш за дваццаць гадоў таму. Ведаю, што ў Дабучыне, прыгараднай вёсцы, раней не было царквы, а цяпер з дарогі віднеецца купал. Аказваецца, зусім нядаўна тут паставілі знак-капліцу на месцы старадаўняй Дабучынскай царквы. На тыхняльнікам добрай справы і адным з яе арганізатараў стала адказны сакратар мясцовай газеты «Раённыя будні» Ірына СЯДОВА.

Сама Ірына Уладзіміраўна падкрэслівае, што асноўны цяжар работы па ўвекавечанні памяці ад былой царкве ўзяў на сябе настаўніца Пружанскай Спаса-Праабражэнскай царквы протаіерэй Ігар Мрыхін. А пачыналася ўсё, як гэта часта бывае, з артыкула ў раённай газеце.

Ірына СЯДОВА каля каменя-следавіка два гады таму.

Храм перажыў вайну, але ў савецкія часы яго закрылі. Адбылося гэта ў 1961 годзе. Асобы і начынне перавезлі ў сабор Алксандра Неўскага. Яшчэ праз некалькі гадоў Свята-Успенскую царкву зусім разабралі. Некалькі дамоў, пабудаваных з таго, што ад яе засталася, і сёння стаяць у Пружане.

Устаноўка крыжа над капліцай у Дабучыне.

Капліца і кніга

А дабучынскі камень-следавік не маглі пакінуць зарастаць хмызняком і чаргалахам. Звярнуліся да старшыні райвыканкама. Ён мабілізаваў пэўныя ўстановы і арганізацыі на расчыстку тэрыторыі. Гэта было мінулым летам. А калі восенню тэрыторыю расчысцілі, вакол каменя прыбралі, тут пастаянна сталі з'яўляцца кветкі. Мясцовыя жыхары прыносяць букеты. Аднойчы з Масквы прыехаў на малую радзіму пажылы ўрадженец Дабучына. Жанчыны расказвалі, што дзяўля ўпаў на калені і маліўся, цаляваючы сабой кавалка цкавай гісторыі вёскі.

Ірына Уладзіміраўна раскавае, як яны з айцом Ігарам ды мясцовым энтузіястамі першы раз шукалі валун:

— Прадзіраліся праз зараснікі, ледзь не зваліліся ў нейкае скляпенне, началі лялі на сябе мінулагадня дзядоўніку, па крузе выйшлі амаль зноў да дарогі, — але, нарэшце, знайшлі. І след на ім быў прыкметны, быццам размыты крыху, нібы маленькая ступня, памеру 34-35. Між іншым, верхні кажуць, што чым больш узносіцца шчырых малітваў вакол святога каменя, тым выразней праўляецца адбят ступні: нібы часцей Багародзіца праходзіць тут. Калі гэта так, то ў Дабучыні Прачыстая даўно не завітавала, — прыйшлі мы да высновы.

Але ж пакідаць гэтае месца зарастаць не ў правілах пружанскіх энтузіястаў-крязнаўцаў. Тым больш што пэўны досвед у іх быў. Ірына Сядова і Ігар Мрыхін доўга разбілі амаль дэтэктаўна-трагічную гісторыю Котранскай царквы і яе святароў. І вось калі былі знойдзеныя дакументы, фотаздымкі, а артыкул у газеце атрымаў шмат водгуку, айцец Ігар прапанаваў абзначыць месца царквы хоць нейкім крыжыкам. Раіліся, спрачаліся, абмяркоўвалі, а потым прыйшлі да высновы, што паставіць драўляны крыж будзе занадта сціпла і недаўгавечна. Атрымалі бласлаўленне ў епіскапа Брэсцкага і Кобрынскага Іаана. Знайшлі спонсароў. І за некалькі месяцаў на месцы былога храма вырас помнік-каплічка вышэйшай у пяць метраў у гонар вясковага святара, непахіснага ў веры. Але гэта асобная, таксама цікавая гісторыя.

Святлана ЯСКЕВІЧ

■ **Госці да нас**

АРКЕСТР ПРЫЯЗДЖАЕ

Фестываль Юрыя Башмета запрашае ў Мінск сусветных «зорак»

Нарэшце стала вядома нешта аб будучай праграме міжнароднага фестывалю Юрыя Башмета, які адбудзецца ўжо ў дзвяці раз у кастрычніку.

Арганізатары міжнароднага форуму, які знаходзіцца пад патранажам Прэзідэнта, запрасілі на сёлётную праграму каралеўскі аркестр Канцэртгебау — галоўны сімфанічны аркестр Нідэрландаў. Пра ансамбль можна пачуць шмат такога, што ўравае сваёй грандыёзнасцю і грунтоўнасцю. Канцэртгебау быў заснаваны ў 1888 годзе і з'яўляецца адным з найстарэйшых аркестраў у свеце. Незвычайна для сляху рускага чалавека назва перакладаецца проста як «канцэртная зала» — так называецца зала з пышным дэкорам у Амстэрдаме, дзе адбываюцца дамашнія канцэрты і які, дарэчы, сёння лічыцца цэнтрам музычнага жыцця Галандыі.

Аркестр зарабіў сусветнае імя і аўтарытэт, калі ў рэпертуары былі зроблены акцэнт на сучаснікаў (яшчэ ў першай палове XX стагоддзя), тых, каго сёння мы ўжо лічым класікамі. Напрыклад, Сяргея Пракоф'ева (рускага з слях Сонцаўка), якога ведалі далёка за мяжой, а сёння жартуюць: «Сталін — чалавек, які кіраваў краінай у час Пракоф'ева». Ці немцаўка экспэрыментна Рыхарда Штрауса, які займаў пост прэзідэнта Імперскай музычнай палаты ў часы трыццяга рэйха па загадзе Гельбеля, але стараўся застацца

Марыс ЯНСАНС — дырыжор аркестра.

апатлітым. У выніку ў адной з яго опер знайшлі завуляваную крытыку ў адрас існуючага рэжыму. Але ж мы адыйшлі ад тэмы менавіта аркестра, які хутка прыязджае ў Мінск.

Можна спадзявацца, што ад імянаў, якія тут прагучалі і маюць непасрэднае дачыненне да аркестра (ці, хутэй, аркестр да іх), Канцэртгебау паўстане ў арэоле нечага магутага, неверагоднага і неадсягальнага. Каб узмацніць эфект, трэба сказаць, што ў 2008 годзе аркестр прызнаны лепшым у свеце, нават у параўнанні з берлінскім і венскім філарманічнымі аркестрамі, у чым заслуга Марыса Янсанса, галоўнага дырыжора. Аўтарытэты брытанскі музычны часопіс «Грамафон» паставіў Канцэртгебау на першае месца ў Top-10 лепшых аркестраў свету. Дух захоплівае.

Кажуць, што калектыв, які будзе выступаць на сцэне Беларускай дзяржаўнай філармоніі, скла-

даецца з лепшых выканаўцаў з розных краін і выбірае для сябе толькі лепшыя пляюкі і фестывалі. Ці хачя б прыйшліся.

Трэба аддаць належнае таму калектыву: аркестр прыязджае з канцэртаў у беларускую сталіцу чввёртага кастрычніка, нягледзячы на тое, што і трыццяга, і пятага працуе ў родных Нідэрландах.

Таму сусветную класіку на фестывалі Юрыя Башмета, сапраўды, будзе выконваць не абы-хто, а, як адзначалася вышэй, адзін з найстарэйшых аркестраў у свеце. Дзякуючы фестывалю мы можам далучыцца да цудоўнай музыкі, маладыя музыканты могуць выступіць на адной сцэне з мэтрамі, а арганізатары падрыхтуюць яшчэ некалькі цікавінаў. Летас, напрыклад, Канстанцін Хабенскі са сцэны філармоніі чытаў «Грымотнага» Маякоўскага.

У гэтым годзе «будзе рымець» Канцэртгебау.

Ірына КАЦЯЛОВІЧ

■ **Фестывалі**

ПРЫВІДЫ І АХОЎНЫКІ СЦЭНЫ

Форум «ТэАрт»: больш беларускага

Заўятая тэатры чаканьне гэтага фестывалю, таму што ёсць магчымасць глядзець выдатныя пастаноўкі з розных краін. Але летас адбыўся прарыв і на сцэну ў рамках Міжнароднага форуму тэатральнага мастацтва «ТэАрт» выйшла беларуская драматургія ў пастаноўках айчынных тэатраў і не толькі. І гэта было выдатна, гэта выклікала цікавасць. І вось сёння — працяг. Новая адкрыццё ў беларускім тэатры абяцае фестывальна праграма сёлета.

Вядома, яна не толькі беларуская, бо арганізатары — Цэнтр візуальных і выканальніцкіх мастацтваў «Арт кар-парэішн» і Белгазпрамбанк — пры падтрымцы Міністэрства культуры паранейшаму зацкаўлены ў тым, каб у Мінск у госці прыязджалі замежныя тэатры са сваімі пастаноўкамі. Але цяпер разам з міжнароднай праграмай утварылася адмысловая, сваёй — дзеля адкрыцця беларускага тэатра і Беларусі праз тэатр.

Таму што насамрэч у нашым тэатры адбываюцца даволі цікавыя працэсы (хоць можа быць не так хутка і не з такімі рэзкімі зменамі). Ён не стаіць на месцы (зростае, які жыццё), хоць часам хачелася б нейкага адчувальнага штуршка, які б прыспешыў яго рух і развіццё. Што і пастараўся зрабіць «ТэАрт». І працягвае сёння.

Асобная праграма Belarus Open у рамках «ТэАрта» прапанаўвае сустрэчы з беларускімі эксперыментальнымі тэатрамі, якія імкнучыся выходзіць да глядача з новымі ідэямі і формамі іх уяваабнажэння. Тое, што было паказана летас (і хтосьці можа быць не убачыў, а пасля пахашадаваў), цяпер паўтараецца. Сапраўды, некаторыя праекты ствараліся адмыслова для гэтага фестывалю Цэнтрам візуальных і выканальніцкіх мастацтваў. У першую чаргу гаворка пра спектакль паводле Паўла Пракко «Сумны хакеіст» — нечакана для гэтага аўтара вельмі лірычны, але пры гэтым з іроніяй. Магчымасць пазнаёміцца з драматургіяй Пракко, калі хто яшчэ не ведае, што ў

Беларусі ёсць такі аўтар, п'есы якога даволі запатрабаваныя за межамі нашай краіны. Але ў нас ёсць не толькі ён, і ў рамках «ТэАрта» маем магчымасць знаёміцца з новымі сучаснымі творами, героі якіх жывуць сярод нас і сутыкаюцца з цяперашнімі жыццёвымі сітуацыямі, пераадольваюць праблемы, вырашаюць лёсавызначальныя пытанні, адчуваюць, думаюць, пакутуюць, шукаюць... З тымі, з кім мы ўжо знаёмымся па леташнім форуме, будзем працягваць стасункі праз сцэну: Распубліканскі тэатр беларускай драматургіі прапанаваў пастаноўку паводле Дзямітрыя Багаслаўскага «Калі заўтра няма». Чытанне п'ес — таксама добрая форма знаёмства з думкамі аўтараў, якую бяра на ўзбраенне сёлётнага праграма дзякуючы Цэнтру беларускай драматургіі. Такім чынам прагучыць (але ж у тэатры!) п'еса Віктара Красоўскага і Ірыны Гарэц «Вагон» і Андрэя Іванова «Гэта ўсё яна».

Варта любіць беларускі тэатр — і варта яго пазнаваць. Ён розны. Не толькі ў словах і праз словы прыходзіць і абуджае думкі.

Толькі ў словах і праз словы прыходзіць і абуджае думкі. У гэтым можна ўпэўніцца, пазнаёміўшыся з праектам «Стрытвокер» (галерэяй аб'ектаў пад адкрытым небам), які прапанаўвае змяніць рэчаіснасць пры дапамозе ўласнага уяўлення. Такім чынам, наш вядомы Мінск можа напэўніцца творами мастацтва (імі могуць стаць нават звычайныя прадметы, у незвычайным для іх асяродку). У нашым тэатры ёсць цікавыя пластычныя праекты — тэатры танца «Каракулі», тэатр танца «SKVO's dance company», які ў беларускую праграму таксама ўпісаліся са сваімі пастаноўкамі. І маладыя рэжысёры могуць сябе паказаць, як студэнтка Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў Наталля Ляванова, праўда, з твораў нямецкага аўтара.

Але ёсць яшчэ адна адметная тэма: беларуская літаратура на тэатральнай сцэне. «ТэАрт» не адмежаваўся ад знакавых пастановак, якія прыцягнулі ўвагу глядачоў, таму «Тэатр Ч» разам са сцэнічнай версіяй містычнай паэмы Адама Міцкевіча «Дзяды» — удзельнік беларускай праграмы. І РТБД са спектаклем «Шабаны» паводле рамана Альгерда Бахарэвіча, які асноўвала па рэжысёрска Алена Ганум.

Што да беларускай літаратуры, то яна будзе прадстаўлена і ў адной з замежных пастановаў! Берлінскі праект «Мультикультуры горад» прывязе спектакль «Перамешчаныя асобы: жанчыны». Што б вы думалі за твор беларускай літаратуры ўзяты для яе? Гадаць не трэба: «У вайны не жаночы твар» Святланы Алексіевіч, дзе гучаць успаміны жанчын пра Другую сусветную вайну. Колькі гадоў прайшло з вайны, колькі з тых часоў, калі прагучалі ў кнізе успаміны сведак, а ўсё ж дагэтуль гучыць балюча і актуальна. Па-чалавечы балюча і па-сучаснаму актуальна. Прычым безадносна да краіны, дзе жылі тыя сведкі і дзе напісана кніга. Можна, таму, што прывіды вайны і болю праследуюць чалавека скрозь усю яго гісторыю.

І пра прывіды... У кожнага яны могуць быць свае. І з імі варта разабрацца: паразумецца ці прагнаць. Дзеля гэтага ў рамках міжнароднага тэатральнага форуму нам збіраюцца прапанаваць і прэм'еру. Як ні дзіўна,

Сцэна са спектакля «Дзяды».

у фестываль, на якім акрэслены наватарскі ўхлп, упісаўся наш славетны Нацыянальны акадэмічны драматычны тэатр імя Янкі Купалы. Але зноў-такі з сучаснай п'есай Дзямітрыя Багаслаўскага «Ціхі шэпт сыходзячых крокаў», ужо вядома па леташнім форуме. Толькі ў пастаноўцы купалаўцаў і рэжысёра Казырыні Аверкавай яна прыходзіць да нас пад назвай «Бацька». І хочацца чакаць, што ў версіі беларускага рэжысёра загнуць усё сюжэтныя лініі і будуць акцэнтаваны ўсе ўзрушны (у тым ліку кантактаў героя з прывідамі), закладзены аўтарам тэксту, маладым, але мудрым чалавечкам. Нездарма ж ролі ў такім спектаклі будуць выконваць народныя артысты Беларусі Геннадзь Аўсянік і Геннадзь Гарбук (карыфэй тэатра, які адзначаюць 80-годдзе).

Варта любіць беларускі тэатр — і варта яго пазнаваць. Ён розны. Не толькі ў словах і праз словы прыходзіць і абуджае думкі.

І калі ўжо пра акадэмізм і дасканаласць формаў, то як ж без балета?.. Дагэтуль ён не трапляў у праграму «ТэАрта»: зноў-такі, класіка, якую ў нас гледчы ведаюць і любяць (калі меркаваць па пopyне на квіты на балетныя спектаклі). Але ж эксперымент у балете — таксама цікавая тэма. Таму што ў гісторыі гэтага віду мастацтва былі свае наватары, свае легендарныя праекты. Адзін з іх — славетныя

Сцэна са спектакля «Дзяды».

«Рускія сезоны» Сяргея Дзягілева, якія грывелі ў Еўропе на пачатку XX стагоддзя. Адзін са спектакляў той трупы — балет «Жар-Птушка» Ігара Стравінскага — пазначаны ў афішы Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Рэспублікі Беларусь. У нас у тэатры была «Жар-Птушка» ў пастаноўцы Вялянціна Елізар'ева, але гэта менавіта той, гістарычны спектакль дзягілеўскай трупы, які перанёс на нашу сцэну Андрэй Ліена. Таму не здзіўляйся, што менавіта гэты спектакль адкрые сёлета Міжнародную праграму «ТэАрта». Мала таго, падчас прэм'еры гледчы змогуць убачыць працу мастака Льва Бакста «Зокіс касцюма Жар-Птушкі». Бакст, ураджэнец Беларусі, працаваў як мастак над пастаноўкай гэтага спектакля ў 1922 годзе. Цяпер адзін з яго твораў знаходзіцца ў карпаратыўнай калекцыі Белгазпрамбанка.

Як бачыць, беларуская частка ў праграме міжнароднага форуму сама па сабе насычаная. Удакладняе яе частка міжнароднай праз сувязь з Беларуссю. А яшчэ дадаецца выключна замежную частку! Але пра яе ў нас будзе яшчэ асобная размова. Усяго ў праграме міжнароднага тэатральнага форуму «ТэАрт» сёлета 21 спектакль. У нас ёсць месца на падрыхтоўку (перш за ўсё фінансавую) і вывучэнне праграм: што глядзець. Але, вядома, глядзець.

Ларыса ЦІМОШЫК

■ **Выстава**

НЯЎСТОЙЛІВАСЦЬ У ДЗЕЯННІ

Італьянскі мастак стварае паводле кітайскіх традыцый ды прадстаўляецца ў Беларусі

Яго імя Джузэпэ Аціні. І нельга сказаць, што гэтае імя — адкрыццё для нас. Яго творы ў Беларусі можна было бачыць з 2009 года, калі Аціні быў удзельнікам міжнароднай біенале жывалісу ў Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі. І пайшло... Не, паехаў Джузэпэ Аціні па розных іншых беларускіх мастацкіх імпрэзах, быў удзельнікам розных праектаў у Мінску і Палацку, і нават меў персанальную выставу ў галерэі «Акадэмія» Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў. Прайшло колькі часу, і зноў ён туду ў Цэнтры сучасных мастацтваў працуе выстава італьянскага мастака Джузэпэ Аціні «Няўстойлівасць».

Але пра яго крязд думаецца як пра чалавека з даволі ўстойлівымі прыхільнасцямі і мастацкімі густамі. У аснове творчасці (так адзначаюць яго даследчыцы) пакладзены прычыны кітайскага жывалісу. Прыроднасць — вось тое, што ўласціва яго светаўспрыманню. Яго аб'екты — жывыя, яны маюць дух, яны мяняюцца, нават тады, калі здаюцца вельмі цвёрдымі па фактуры і застылымі па форме. Вось камень — рэч матэрыяльная. Але ж хто ўпэўнены ў тым, што ён не мае нейкага патаемнага жыцця? Можна быць, няўстойлівасць вельмі трывалы (на наш погляд) рэчыва нябачна, мы думаем, што ўсё пра іх ведаем, але на самой справе гэта не так.

А ці ўсё мы ведаем пра белое і чорнае? Ці думаем, глядзячы на белое, колькі ў яго адценняў насамрэч, і ўгледзім мы чорнае, лічыць, што які ні круці — а ўсё ў чырмы? Але ж і чырмы, калі разабрацца, бывае больш ці менш. Чорна-белыя колеры Аціні ў праекце «Няўстойлівасць» настройваюць на філасофскі лад. Не можа быць інакш: на гэты раз ён асноўвае, вывучае, адлюстроўвае, спрабуе захаваць у форму час. Імклівы і вечны. Мой. Ваш Агульначалавечы. Зліны. Усвешчаны. Бязмяжны і ў канкрэтным адрэзку ці форме, дзе можна быць туду і цяпер. Няўстойлівасць — таму што кожнае імгненне непаўторнае. Няўстойлівасць — таму што зменлівы. Няўстойлівасць — таму што нават калі існуеш у сузіранні, нябачна і ледзь улоўна мяняешся. Нават не таму, што гэтага хочаш ці маеш такую мэту — змені ёсць, таму што ёсць час. Закаваны ў розныя формы, ухоплены ў розных вобразах, засяпты ў гульні святла і ценю, пільсучы ў розных фактурах, ён уяўляе вялікую таямніцу Быцця, якую без розных формул і аб'ектыўных велічын па-своёму імкнецца спацігаць мастацтва. І ў часу ёсць свая прыгожасць, варта захаляцца. Няўстойлівасць, якая вымагае здзіўлення і творчасці. Творчасць і час, падаецца, нечым падобныя па прыродзе: ім уласціва неўстойлівасць дзеля развіцця.

І калі паспрабаваць разгадаць загадку «няўстойлівасці» Аціні, то на беларускі глебе яна фармулёўка прыкладна так: прырода творчасці ў прыродным краі, дзе адчуваецца вечнасць часу, нагадвае пра нябачнае імкненне да ўнутраных духоўных змен. Кожаму — у сузіранні.

Ларыса ЦІМОШЫК

ДА ЦЁТКІ, У МІНСК... ДА КАСТУСЯ, У МАСКВУ!

У гэтых гульнях пушчанскіх вёскаў яшчэ і цяпер прагна распяўваюць кожнага, дзе быў, што бачыў? А ўжо ў даўнейшыя часы дык любяць паездка нічылася падзеяй, і яе падрабязнасці потым доўга «насіліся» з хаты ў хату, з года ў год і нават... са стагоддзя ў стагоддзе, бо самыя незабыўныя падарожжы з яго, мінулага, успамінаюцца ў гэтым.

Цяпер той Сцяпан — чалавек паважаны: дзеці павырасталі, унукаў гадуе. А некалі... Сумаваў ён у роднай вёсцы, бо што ні дзень тут — адно і тое ж: даламагай бацькам ды кароў пасі. У горадзе — зусім іншая справа!

Недзе там, у далёкім Мінску, жыла яго цётка Анэля — добрая, ласкавая... Гасцючы, яна заўсёды глядзіла мальца па галаве ды казала: «А прыязджай, Сцяпанка, да нас у сталіцу. У Цырк цябе зводзім, у кіно...»

У малаго тут жа загараліся вочы: ён з дарагою душой бы, хоць куды, хоць зараз! Але... — Няма калі яму па гасях раз'язджаць, — да малага адказвала маці. — Дома столькі работы, столькі работы...

«Шмат, — гзджэўся малы. — А самае крыўднае, што яна, гэта работа, аніколі, мусіць, не скончыцца...»

І тады Сцяпанка асмеліўся: кінув сваіх кароў...

З вёскі да райцэнтра даехаў на аўтобусе, з райцэнтра да Мінска — ужо на цягніку... Ні там, ні там кантралёраў не сустрэў — пранесла, «зайцам» дэбраўся.

А з цягнічка на вакзале выйшаў і аспулянеў: народу навокал, як сельдцоў у той бочцы, безліч вавод-даль машын... Велізарны горад! Як тут цётку Анэлю знайсці?

Спыніў нейкага дарослага дзядзьку, папытаўся, дзе тут Амільяквы жывуць.

Не ведае той, другі — таксама: — А з якой, — цікавіцца, — вуліцы?

Паціскае дзіця плячыма: яму і ў галаву не прыйшло ўзяць з дому адрас, думаў, што ў Мінску, як і ў вёсцы, — усё пра ўсіх ведаюць.

«Які вярта было чакаць, людзі «здалі» малаго ў міліцыю. І ўжо яна, дапытаўшыся, і хто ён такі і адкуль прыехаў, адвезла таго дадому.

На гэтым (калі не ўлічваць бацькаву папругу) і завяршылася першае Сцяпківа падарожжа ў Мінск.

А вось цётка Мар'я, зямлячка яго, аж у Маскву аднойчы даехала!

«Сынка свайго, Косціка, яна адна гадавала, позняе дзіця, але ж неж справілася — паставіла на яго, у воіска служыць адрабіла. І не абы-куды, а ў самую Маскву! Ці ж гэта не гонар? Гонар! Ды яшчэ і які!

Косцік, мусіць, думаў таксама, бо, адслужыўшы, паведаміў маці, што тут, на месцы, уладкаваўся на працу, што цяпер будзе метро, што далі яму інтэрнат...

Маці і рада: ну як жа — пры справе дзіцяці! Адно — піша ёй радка.

Засумавала кабетна... І вось пад зіму, калі большага ўсё парабіла, адважылася яна з'ездзіць у гасці, праведзець свайго Кастуська.

Адгаворвалі яе вяскоўцы, казалі, што гэта ж няблізік свет, што ніхто з ваколіц там ніколі не быў, але яна...

Сыну нічога пісаць не стала (пабаялася, што паездку і ён не адобрыць...), закалола аднаго парсочка, прадала другога, каб дзіцяці грошай завезці, набіла чамадан і сетку рознымі вясковымі прысмакамі, перакінула іх цераз плячо і...

Усю дарогу вацэй не звяла — хвалявалася. Ды і цікава было паглядзець, што там за вокнамі. Але ж вась спыніўся цягнік — выйшла цётка. Ад хвалявання

ногі не трымаюць, ды і груз цяжкі — ледзьве дабрыва са сваімі торамамі да залы чакання, прысела, каб дух перавесці.

А тут ёй лёс (?) чалавечка прыслаў! Падсеў той побач і давай распяўваць, адкуль яна, да каго прыехала. Цётка шчыра, як на духу, кажа: «Да сына я, да Кастуська...» «Вой, — радуецца суразмоўца яе, — дык мы ж з ім сябры, у адной брыгадзе працуем... Праўда, сёння ён раней трохі ўстаў, з інтэрната пайшоў ужо. Але ж можна дагнаць...»

Рада кабетна, падхалілася ісці. Але ж той мужычкіна спыніў. Сказаў: «Бачу, што таміліся вы. Дык пасядзіце. А я — адна нага тут, другая там — мігам збегаю на будоўлю... А заадно і вашы вандазнікі Косцю занясу...»

Карацей, падахпіў ён паклажу і знік.

Увесь дзень цётка прасядзела на вакзале, баялася нават з месца крануцца — чакала сына з тым сяброўкам...

Толькі пад вечар, западо-зрыўшы нядобрае, да яе падшоў паставы, уважліва выслухаў аповед, цяжка ўздыхнуў, сказаў: «Эх, бабуля, бабуля... Па ўсім відаць, што гэта не сябра Косцікаў быў, а самы сапраўдны жулік. І цяпер не знойдзем мы ні яго, ні вашых прысмакаў...»

На вялікі жаль, не знайшлі тады і Косціка, бо канверт з яго адрасам ляжаў у чамадане...

Ды з самой бабуляй праблемы былі: назву вёскі сваёй яна яшчэ ведала, сельсавета — таксама. А вось раён і усё астатняе...

Пакуль расшукалі... Затое потым...

Можна, такія парадкі ўперад былі, а можа, пашкадавалі ў Маскве гартніцу-беларуску... Факт, што спецыяльнага чалавека ў камандзіроўку адравлілі, каб праводзіў жанчыну, каб да вёз аж дадому.

...У вёсцы таго маскоўскага сяржанта добра напайлі. І з сабой яшчэ цётка глячок гарэлкі наліла — каб і Косціку штось пералала...

Госць абяцаў давезці. А вось ці зрабіў — і гісторыя замочылае.

Вікенцій КЛЮЧНИК, г. Мінск

ПОМНІ ІМЯ СВАЁ!

Назіралы ў нас народ — што дарослыя, што дзеці. Заўважаш, што ў чалавек — уміг прыпленяў мянушку, ды такую, што сапраўднае прозвішча потым, можа, забудзецца, а вось

яна — не. У нас, напрыклад, некалі спыталі ў аднаго малага, як яго зваць.

— Мінька, — адказаў той. З гэтым «Мінька» ён, магчыма, і пражыў бы свай век, як тая калгасная карова з кляймом, бо расці, вядома ж, рос, але нічога не рабіў, каб стаць Міхайлам ці хоць бы Міхасём.

Неахайны, нязграбны, ён вечна хадзіў сагнуўшыся, ніколі нічым не цікавіўся, у школе вучыўся дрэнна. За вушы, моцна цацаць, настаўнікі перацягвалі яго з класа ў клас. А на васьмым — змагліся. Сказалі: «Не хочаш, не можаж вучыцца — ідзі працаваць!»

Паслухаўся хлопцёк, асвоіў нека прэфасію грузчыка. А вось што грозіць — ужо выбіраў. Найбольш спадабалася — поўныя бутэлькі ў гарэлачнай краме. Якраз там Мінька і асеў, якраз там праз некалькі гадоў і прыляпіўся да працавітай вясковай дзядзьчыны-сіраты. Яна, бедная, баялася, што ніхто лепшы яе замуж не возьме, вась і пайшла за Міньку.

А хлопцу, трэба сказаць, пашчасціла: набыў сабе і швачку, і прачку, і кухарку, і прыбіральшчыцу...

І каб жа цаніў яшчэ, а тады ўжо і сваркі, і бойкі, і слёзы... Сарамалі яго суседзі, павучалі сваікі... Як пугай па вадзе. Аж пакуль...

У тых дні Мінька піў лічы што без проспы. Гора ў жонкі...

Але ж большае стагроць у іх суседзях: раптоўна, трагічна загінуў сын Міхайл.

К вечару яго павінны былі прывезці дамоў, да бацькоў, і ўжо адсюль — на могілкі.

У невялікім дзесяцікватэрным доме, у невялікім мястэчку бядя адной сям'і! — бядя ўсіх: суседзі згуртаваліся на дапамогу, сабралі грошы, загадзя купілі вянкi.

Занесці іх дамовіліся тады, калі прывязуць нябожчыка. А пакуль што Мінькава жонка пакінула іх у сваёй кватэры, паставіла ля тапчана, дзе спаў гаспадар мёртвым сном, здавалася...

Але ж не — прачнуць, прадрэў нека левае вока... Убачыў незвычайныя кветкі.

Прадрэў другое — згледзеў вянок! Адуў, як узмакрэла спіна і рукі, як заліўся чырванню твар, як задржыла ў пяці душа, як на чорнай стужцы, нарэшце, заскакалі залатыя жоўтыя літары:

Рубрыку вядзе Валянціна ДОУНАР

— У-по... у-по-ко... — прачытаў Мінька уголас, — упо-ко-ен-но-му Міхайлу от соседей!

«Як гэта — «у-по-коенному»?! Я што — памёр?!» — Мінька з жахам паглядзеў на ўласныя рукі, абмацаў імі калені, потым грудзі, галаву, «прайшоўся» па скабах, па жываце, — дык я ж — жывы!

Устаў, падышоў да акна. Па вуліцы снавалі машыны, ля іх пад'езда збіраліся людзі — шмат... Многія з кветкамі, у чорным.

Міньку аж затрэсла ад страху: «Сышліся... На пахаванне... Во напужаю, калі зараз выйду ў двор!»

З гэтым ён ціхутка адчыніў дзверы, выйшаў са свайго жылва. Міма яго, ніколі не здзіўлены, пранёсся сусед.

— Слухай, Іван, а каго хаваюць? — наўздагон папытаўся Мінька. — Я (ты ж бачыш) жывы, а вянок...

— Ты ведаеш, Бог пераблытаў, — спыніўшыся, абарваў «жывога» сусед. — Трэба было цябе, пустадомка, са свету прыбраць, каб больш не смярдзеў тут... А ён во — Мішку Васілёва. Загінуў хлопцёк. Зараз у хату прывязуць. Трэба ісці — сустраць...

На ватных нагах падаўся на вуліцы і Мінька, стаў там трохі паводдалі, закурыв. Чуў, як людзі шкадавалі памерлага. Казалі, якім ён чалавекам быў! Добры, маўляў, і гаспадарлівы, і рукі залатыя, а ўжо сем'янін які...

«А цікава, калі б я дуба даў, — падумаў Мінька. — Што б тады гаварылі? Мусіць, і праўда рады былі б? Бо добрага з майго боку нічога не бачылі... Жонка і тая, мусіць, не заплакала б?»

...Хочаце верце, хочаце не, але пасля гэтага выпадку ў Мінькавай галаве нешта зварухнулася. Дзён праз колькі схадзіў ён на прыём да ўрача-нарколога, цвярозымі вачыма паглядзеў на свет, стаў думаць пра сям'ю, шанаваць, шкадаваць сваю жонку.

Яна яму дзювох дачок пасля нарадзіла!

...Суседзі (ну што з гэтым зробіш?) за вочы завучы іх паранейшаму — Мінькавы... Але ж ва ўсіх документах абедзве яны — Міхайлаўны.

А гэта ўжо гучыць, праўда? Н.Б., г. Марыінэ

ПАЎНАМОЦНЫ ПРАДСТАЎНІК БЕЛАРУСКАЙ КУЛЬТУРЫ Ў КІТАІ

■ Да падзеі

26 жніўня ў 16.00 у мінскай краме «Кніжны салон» Выдавецкі дом «Звязда» праводзіць прэзентацыю творчых праектаў, прысвечаных літаратуры і культуры Кітая, «Гао Ман — паўнамоцны прадстаўнік беларускай культуры ў Кітаі: знаёмства з перакладчыкам, мастаком, публіцыстам».

Гао Ман са сваімі кітайскімі сябрамі ў Мінску. 1961 год. Фота з уласнага архіва Гао Мана.

Імя Гао Мана ў стасунках Беларусі з Кітаем у апошнія 60 і больш гадоў падаецца невыпадковым. Вядома перакладчык і прапагандыст славянскіх літаратур (пераклаў на кітайскую мову Ганьну Ахматаву і Тараса Шаўчэнка, а таксама творы Максіма Танка, Святланы Алексіевіч) неаднойчы бываў у Мінску. У Кітаі прыміў шмат каго з беларускіх пісьменнікаў, журналістаў.

На імпрэзе будуць прадстаўлены кнігі Гао Мана, выданыя ў Кітаі, а таксама копіі каліграфічных партрэтаў беларускіх пісьменнікаў, выкананыя перакладчыкам і мастаком у розныя гады.

Сяргей ШЫЧКО

■ Чалавек сярод людзей

ЦЯПЕР Я ЎЖО НА НАГАХ!

Гэта і сапраўды: калі ты хочаш пасмяшыць Бога, раскажы яму пра свае далейшыя планы. У мяне іх было намала... Як, мусіць, і ў кожнага, хто мае сям'ю, дзяцей, жаданне і сілы нешта рабіць.

Я, напрыклад, выйшаў на так званы заслужаны адпачынак, але сядзець без справы не збіраўся, хацеў працаваць далей. А таму, пачуўшы, што ў ААТ «Валевачы» Чэрвеньскага раёна (гэта побач з нашай дачай) патрабавецца кіроўца на УАЗік, прапанаваў свае паслугі.

Баранку круціць мне не прывакца. Вазіў жыё-лаводкаў на ферму, з фермы, кантактаваў з людзьмі. Засмучала толькі адно: машына старэнькая, паломка за паломкай.

Чарговае з іх здарылася на досвітку 29 верасня. Спыніўся на абочыне, адкрыў капот, каб паглядзець, у чым справа...

Тое, што далей было, успамінаць цяжка. Пасля ДТЗ мяне прывезлі спачатку ў Чэрвень у раённую бальніцу, потым у Мінку ў 6-ю клінічную, потым — у інстытут артапедыі. Асобныя косці, без перабольшвання, там прыйшлося складаць, збіраць па кавалачках...

Юрый СЛАБКО, г. Мінск

■ Дзякуй!

УСІМ БЫ ТАКОГА ДОКТАРА!

Кажуць, да пары збан ваду носьце... Да пары служыць чалавеку і яго здароўе. Пасля 80 у вяскоўцаў яно ўжо нічога не вартая: даводзіцца часта звяртацца да ўрачоў. І тут нам яшчэ пашчасціла, бо загадчыцаў у найбліжэйшым да нас Галынкаўскім ФАПе працуе цудоўны спецыяліст, добразычлівы чалавек і проста прыгожая жанчына Тамара Мікалаеўна Перапечка.

Не так даўно, падчас спёкі, дрэнна стала маёй жонцы

Праз газету, якую выпісваю больш за 30 гадоў, хачу шчыра падзякаваць шановай Тамары Мікалаеўне за яе працу, за клопат пра людзей. Хачу пажадаць ёй здароўя, поспехаў у працы і сямейнага дабрабыту. Ведаю, што да гэтых пажаданняў далучаюцца ўсе мае аднавяскоўцы.

Дзмітрый БОБКА, в. Звонка, Клецкі раён

■ Зачапіла!

«ПЕРШ ЧЫМ НЕШТА ПАКАЗАЦЬ...»

Пра тое, як «дастала» рэклама, і сказана, і напісана шмат, — змянілася, на жаль, вельмі мала.

Вось напрыклад: загадзя ўключоа тэлевізар, гляджу канцэрт. На сцэне — Сяргей Ваўчок. Што гэта за выканаўца, пісаць, мусіць, не варты. Пра песню «Мой родны кут», якую ён выконвае, тым больш, — бо яна кожнаму нагадвае пра маленства і юнацтва, пра бацькоў, пра малую радзіму. Няхай там не Дняпр і Нёман, няхай не дубы і сосны... Усё роўна...

Слухаю, нібы зачараваная, успамінаю свой куток Палесяе, свой родны горад Мазыры. Ды што там — плачу! І раптам...

Галоўнае — не змоўкла песня, не адгучалі яшчэ

апошнія акорды, а на экране ўжо чарговае бла-бла-бла: замільгала рэклама.

Не, я не супраць яе ў прынце. Я разумею: той, хто хоча нешта прадаць, той, хто можа нешта купіць, і той, хто на гэтым зарабляе, без рэкламы цяпер не абыдзецца. Але ж, як падаецца, трэба мець нейкую літасць, павая да паучуцца людзей і перш чым нешта даваць у эфір, хоць трохі падумаць, пашукаць прыдатнае месца...

Вельмі спадзяюся, што рэдакцыя маёй любімай «Звязды» надрукуе гэты ліст, а тыя, хто займаецца рэкламай, прачытаюць яго і ўлічаць мае заўвагі.

Раіса ВАСІЛЬЕВА, г. Гомель

■ Псіхалогія для ўсіх

АСЦЯРОЖНА, ІНТЭРНЭТ!

Стасункі паміж людзьмі — працэс надзвычай дзіўны, хоць і вельмі няпроста. Сустрэча, размова могуць прынесці як радасць, задалельненне, надзею, так і невядомыя, боль, адчай.

— Карл Густаў Юнг прапанаваў дзяліць людзей на экстравертаў і інтравертаў па такім крытэрыі, як адкрытасць свету, — тлумачыць урач псіхіятр-нарколаг, гештальт-тэрапеўт Мінскага гарадскога клінічнага псіхіятрычнага дыспансера Вадзім НІКАНОВІЧ. — Экстраверты хутка ідуць на кантакт. Другі чалавек патрэбны ім як вада ці паветра. Для інтраверта стасункі не такія ўжо каштоўныя. Яны не настолькі адкрытыя і не вельмі залежныя ад людзей.

З узнікненнем сацыяльных сетак з'явілася новае «кантактаванне» — інтэрнэт-знаёмства, якія дазваляюць не кантактаваць з чалавекам напрамую, а значыць, мець магчымасць пазбегнуць нялоўкасці, страху, трывогі,

знаёміцца падобным чынам, пазбаўляе сябе стадыі знаёмства з інтэнсіўным вывучэннем партнёра, нарастаннем душэўнай блізкасці. Амаць што адразу адбываецца пераход да сексу — задавальненне патрэбы. Такім чынам, чалавек абязлічваецца, становіцца рэччу. А рэч, калі не спадабаецца, можна і... зламаць. Вынішчыць.

Экстраверты вельмі часта прапуускаюць стадыю бліскі і адразу «кідаюцца ў абдымкі». Інтраверты, наадварот, праўляюць асцярожнасць, павольна насядаюць на сацыяльных сетках, то таксама рухаюцца ад простага да складанага, паступова разгортваюць пераліку, пазбягаюць краінасцяў і самае важнае — прыслухваюцца да сваіх паучуцца, працягваюць тым самым клопат аб уласнай бяспецы.

Інтэрнэт-прапуская момант устанавлення бяспекі. Той, хто

Святлана БАРЫСЕНКА

■ Футбол

«ДЫНАМА» — ЖЫВЕ!

Мінскае «Дынама» ўпэўнена перамагло партугальскі «Насьяналь» у хатнім матчы плей-оф Лігі Еўропы — 2:0.

«Ты проста самы лепшы, лепшы за ўсіх астатніх! Лепш за тых, каго я калісьці сустракала!» — над стадыёнам разлілася, бадай, самая вядомая песня ў выкананні Ціны Цёрнер. І сотні шчаслівых, крыху прамерзлых на трыбунах «Барысаў-Арэны» бальешчыкаў уяўлялі, што паяцца менавіта пра іх улюбёных футбалістаў, якія на вачах бальешчыкаў робяць сапраўдную гісторыю і знаходзяцца за адзін крок ад стадыі Лігі Еўропы.

Каманда «Насьяналь» з вострава Мадэйра, у якой калісьці пачынаў свой спартыўны шлях Крышціян Рамалду, — тыповы «сераднік» чэмпіянату Партугалі. Перагнаць «Бенфіку», «Порту» і «Спортінгу», «мастадонтаў» тамтэйшага футболу, у родным чэмпіянаце ёй цяжкавата, а вось пашуецца ў еўракубах — справа гонарлі! Пяць гадоў таму аўстралянец сэнсачыніна перайграў «Зеніт» з Сяргеем

Карніленкам і Канстанцінам Зыранавым. Але беларусы, упэўнены, разабралі асаблівасці партугальскай дружны да кожнай дробязі, а таму ведалі, чаго можна было чакаць ад далёкіх візіцэраў.

Аднак сапраўдны футбол з галымі момантамі для прысутных распачаўся толькі напрыканцы першай паловы. Ігар Стасевіч дакладна прабіў з пенальці і ажывіў дынамаўскую тарсідку. Ужо ў другой палове «бела-сінія» ўсё больш часу праводзілі ў чужой штрафной пляцоўцы: часта атакавалі, і ў выніку Нёманья Нікаліч з далёкай адлегласці памяняў на табло адзінку на двойку. І тут у каманды спрацаваў інстынкт самазахавання. Мінчане далі партугальцам больш прасторы і дзейнічалі асцярожней — ад абароны.

У выніку гледачы неаднойчы воікалі і ахалі ад набягаў партугальцаў, аднак варатар Аляксандр Гутар адчуваў сябе вельмі упэўнена, адводзіў кожную пагрозу. Асабліва цяжка Гутару прыйшлося пасля хітрага, нізкага стрэлу: мяч прыйшлося адбіваць нагамі!

Уладзімір ЖУРАВЕЛЬ, галоўны трэнер «Дынама»: — Гульня была няпростая. Асабліва «валідольная» атрымалася канцоўка. Прычына гэтага ў тым, што мы аддалі ініцыятыву саперніку пасля другога гола з-за недахопу свежасці. Вынікам мы задаволены, хаця наперадзе нас чакае вельмі цяжкі матч.

Ігар СТАСЕВІЧ, паўабаронца «Дынама»: — У другой палове мы крыху «падсёлі», пачалі праіграваць у сярэдзіне поля, і больш часу прыводзіла праводзіць у абароне сваіх варот. Мы зноў не прапусцілі і гэта вельмі добра. Усе працуюць і на абарону, і на атаку. Спадзяёмся працягваць такім чынам надалей.

Сук Х'юн ДЖУН, нападчынік «Насьянала»: — Для нашай каманды гэта была дрэнная гульня. Мы шмат абараняліся. У «Дынама» добрая каманда, але яе гульня для нас сюрпрызам не стала.

— Я проста рэфлектарна выкінуў нагу пад удар, — узгадваў той момант пасля завяршэння Аляксандр. — І гэтага хапіла, каб мяч не заляцеў у нашы вароты.

На шчасце, матч так і завяршыўся «сухой» перамогай беларусаў. І бальешчыкі віталі стомленых, прамоклых гульцоў стаячы, апладысмантамі. Хапіла іх і форварду Чыгозі Удоджы, які мо лёгка накруціць чатырох сапернікаў, і Нёманью Нікалічу за фенаменальны галыяў удар, і абаронцам — за самаадданасць, і трэнерскаму штабу за грунтоўную падрыхтоўку. Матч завяршыўся вядорыяй, але наперадзе яшчэ чакае адказны матч на Мадэйры, і пройдзена толькі палова шляху. Аднак у гэты дзень, «Дынама», былі лепшымі!

Тарас ШЧЫРЬ.

Як гулялі нашы суседзі і каманды з постсавецкай прасторы

Плей-оф Лігі Еўропы. Першыя матчы. «Зімбру» (Малдова) — ПАОК (Грэцыя) — 1:0, «Дняпро» (Украіна) — «Хайдук» (Харватыя) — 2:1, «Астана» (Казахстан) — «Вільярэал» (Іспанія) — 0:3, «Актобе» (Казахстан) — «Легія» (Польшча) — 0:1, «Дынама» (Расія) — «Амонія» (Кіпр) — 2:2, «Карабах» (Азербайджан) — «Твент» (Нідэрланды) — 0:0, «Рух» (Польшча) — «Металіст» (Украіна) — 0:0, «Апалон» (Кіпр) — «Лакаматыў» (Расія) — 1:1, «Зара» (Украіна) — «Фенорд» (Нідэрланды) — 1:1, «Трабзанспор» (Турцыя) — «Растоў» (Расія) — 2:0, «Партызан» (Сербія) — «Нефтчы

■ Асабістае

НЕ МАГУ СКАЗАЦЬ «БЫВАЙ»...

Калі знаёмыя пытаюцца ў мяне, як справы, я ўсім адказваю: «О'кей!» Сапраўды, на што крыўдзіцца? Сын падростае, ходзіць у пяты клас. Разумнік, вучыцца выдатна, англійскай мовай займаецца, захапляецца хакеем... Вось пераехаў нядаўна ў трохпакетную кватэру, абставіліся, месца халае ўсім. Мужа на працы цэняць, ён добра зарабляе, а ўсе грошы ў хату аддае — што яшчэ жанчыне трэба? Збыліся, можна сказаць, высе мары майго юнацтва... Праўда, не адразу.

На пачатку сямейнага жыцця я была вельмі наўнай. Думала, што каханне нікуды не сыходзіць, і мы з Сашам будзем жыць так, як ніхто да нас... Нельга канкрэтна вызначыць, калі рамантыка ператваралася ў будні. Але ж ператваралася, і нічога ты з гэтым не зробіш, хоць галавой аб сцяну б'ся!

У нас гэта здарылася пасля нараджэння Паўліка. Два першыя месяцы муж стараўся — уставаў па начах, дапамагаў яго купаць, бегаў па крамах... А потым здамаўся — быццам нехта ўзяў і нешта ў ім выключыў. Тэлефануе з работы: «Не чакай, буду позна». Прыходзіць на наступны дзень... Пытаюся, дзе быў. Адказвае: маўляў, сустраў сёбра, зайшлі ў кавярню. І ўсім-

хаецца!.. Я чытала, што пасля з'яўлення на свет першага дзіцяці ў многіх мужчын змяняецца светапогляд — толькі ў кожнага па-свойму. Адны пачынаюць усведамляць сваю адказнасць і ганарыцца ёю, іншыя, як мой муж, палюхаюцца яе і імкнучца з усёй сілы стварыць ілюзію былога бесклапотнага жыцця...

Ён бегаў па рэстаранах, я выхоўвала сына, спадзеючыся, што гэты вар'яцкі перыяд у нашым жыцці калі-небудзь скончыцца.

Аднойчы я вярнулася ад бабулю, да якіх вездзіла з сынам на выхадныя. І адразу адчула, што ў нашай кватэры пабываў нехта чужы — дакладней, чужага. Ча-сопіс, які я чытала напярэдадні, ляжаў у іншым месцы, сямейныя фотаздымкі сталі на тумбачцы зусім не так, як я расставіла іх звычайна... Мала таго — мая ўласная падушка мела такі пах, быццам суткі праляжала ў парфумернай краме...

Муж не стаў сачыцца неверагодныя гісторыі. Было — і было. Прызнаўся, што кахае і мяне, і яе. Але мяне больш. Да таго ж, сказаў, у нас сын. Папрасіў пера-рачакаць... Добра чакаць, калі мужчына ў стане спраўляцца са сваімі пачуццямі хоць бы ў межах уласнай кватэры, але мой муж быў не з такіх. Мала таго, што

ўсім сваім выглядам ён штохвілінна даваў зразумець, як пакутуе «ў няволі» — пасля работы, нават не павячраўшы, кідаўся на канапу, з галавой накрываўся коўдрай і ляжаў так гадзінамі. Дык яшчэ час ад часу мяне называў чужым іменем. Мог сярод ночы ўзняцца, папрасіць у мяне грошы на таксі і паехаць... Скажаце — дурная, навошта цярпела, прыніжалася? Можна, з аднаго боку і так. А з іншага — не прыніжалася, а старалася быць вышэй за гэты бруд, трымаць «марку»... І грошы на таксі давала. І кашулі яго мыла. І ежу гатавала — сніданак, абед і вячэр — як трэба. Мы ж не развядліся — значыць, абавязкаў маіх ніхто не адмяняў. І з-за гэтага муж пачаў паступова ставіцца да мяне інакш — з большай павагай, ці што... Прыдзіце ноччу, калі ўжо ў ложку ляжу, стане на калені і плача: «Лепш за цябе, — кажа, — нікога няма і не будзе. А я — кабелі, такім і памру». А то пазвоніць невядома адкуль пад раціну і моўціць: «Не кідай мяне, не кідай!»

У мяне, шчыра кажучы, і сілы не хопала, каб кінуць. Ды і мама мая мудрая раіла: «Цярпі, дачушка, доля наша жаночая такая. Колькі можаш — цярпі. Лепшага ўсё роўна не будзе: не адно, дык другое. А твай яшчэ не

горшы. Не б'е, грошы аддае, — ну і пльонь, жыві...»

Пасля размоў з ёю мне спакойней рабілася — і сапраўды, ён жа мяне і словам ніколі не пакрыўдзіў. А сыноў да яго як цягнуўся! Як тата дома — і ў «каня» гулялі, і «палацкі» з краслаў будавалі, усю кватэру тагары нагамі ставілі... Вось тады я і цярпела. Але ўсё ж не вытрымала — калі аднойчы раіцца яго сёбры патэлефанавалі і папрасілі «тэрмінова забраць Сашу», пад'ехаўшы па вядомым мне адрасе. Аказваецца, вечарам каханая пачаставала яго нейкім моцным напоем, і мужу ноччу стала дрэнна. Яна спалохалася, патэлефанавала яго сябрам і... знікла, пакінуўшы дзверы ў кватэру адчыненымі. А што заставалася рабіць мне? Забрала яго дадому, потым «хутка» прыехала, мужа ў бальніцу ад-

везлі... Мяне ж да раніцы трэсла ад крыўды і абурэння. Тая ноч і стала «кропкай невяртання». Адчула — не магу больш. Муж вярнуўся з бальніцы — сумку яму сабрала, сказала: «Не муч мяне, ні сябе. Ідзі з Богам». А ён упіраецца, не хоча... Усё ж выпіхнула неяк. Але толькі ён за парог — Паўлік у слёзы: «Навошта ты тату пакрыўдзіла?» Цэлы вечар да тэлефона падбігаў, калі нехта званіў. Не паспею трубку зняць, як сын ужо пад рукамі круціцца: «Мамачка, гэта тата? Скажы, няхай вяртаецца!» Вечарам пазванілі ў дзверы — як ён узрадаваўся, паляцце хутчэй насустрэчу, а там... суседка. Паўлік ёй усміхаецца, а ў вачах — слёзы...

Недзе праз тыдзень муж вярнуўся. Я ні пра што не пыталася, ён нічога не тлумачыў. І з таго часу нібыта супакоўся. Не адра-

ву, вядома, але пасля ўсяго, што было раней, на дробязі я ўжо не звяртала ўвагі... Цяпер у нас цудоўныя адносіны. Мы выдатна разумеем адно аднаго, ён дзеліцца са мной сваімі службовымі праблемамі, я з ім — сваімі. Глядзім адны і тыя ж перадачы, ходзім па вечарах гуляць, з'ездзілі нядаўна за мяжу на адпачынак...

Часам заўважаю позірк мужа — калі ён думае, што я бану цябе сваёй справай і не чаю яго, — п'яшчотны, замілаваны... А я... Я чакаю яго адусоль, дзе ён не быў. І справа не ў тым, што ён не б'е і прыносіць дадому грошы. Пражыўшы з ім столькі гадоў і прайшоўшы праз столькі выпрабаванняў, я зразумела, што не прамяняла б яго ні на якога іншага.

А.Ч.

■ Нататнік Яго жонкі

Святлана ДЗЯНІСАВА, галоўны рэдактар часопіса «Малодосць»

АБ ШКОДЗЕ ДЗЁННІКАЎ

Яны трапляюцца мне апошнім часам занадта часта. То талмудныя, драбязна-падрабязныя — як у Таццяны Львоўны Талстой, то лаканічныя, сціснутыя да літарак з кропачкамі — як у Элізы Бенедыктаўны Ажэшкі. Яны літаральна не даюць мне спакою, гэтыя дзённікі, і сваім зместам правакуюць мяне на новыя пошукі і чарговыя (ці лепш бы сказаць, пазачарговыя, бо шмат што стаіць на чарзе) чытанні. І нават калі б я не хацела прадзірацца вачыма і мозгам (а разам з гэтым — душою і сэрцам) праз гэтыя разнастайныя дзённікі, мне давалося б такое рабіць — па волі не тое каб лёсу, але і працоўнай абавязкаў, бо нават у рэдакцыйным партфеліку «Малодосці» час ад часу з'яўляюцца дзённікі. (Сказаць па скарэце, адзін вельмі канральны твор пад назвай «Дзённікі страчанага кахання» будзе друкавацца вельмі хутка.) І вось...

І вось аднойчы, прычым зусім нядаўна, я пачула ад Яго такое дзіўнае, калі не сказаць больш, пытанне: маўляў, а ці вяду я дзённік? Магчыма, яно было выклікана агульным (вельмі агульным) уяўленнем пра тых, хто мае дачыненне да літаратуры. Калі ты, маўляў, пітаратар, дык і пёрка табе ў правую руку, калі ты не ляўша, — пішы, і не абы-што, а дзённік, бо ўсялякае мемуарна-эпістэлярнае сёння ў значна большым фаворы, чым тое, што як бы добра ні было прыдуманна, але ж прыдуманна.

Нешта мне Яго пытанне нагадала... Успомніла. Некалі Ён ужо пытаўся ў мяне пра нешта падобнае: а ці маю я тры ці больш паліцы, забітыя крэмамі, пенкамі, пудрай, ласьёнамі, цэнямі, лакам, памадай, духамі... якія ёсць у яго сястры? Сказаць праўдзю, не было ў мяне ніводнай такой, хаця б малюсенькай, палічкі і нават касметычкі, бо ў тым сваім узросце я была мінімалісткай звонку настолькі ж, наколькі максіmalісткай энтуры: нічога штучнага не прызнавала. Як, дарчы, і сёння. Але гэта трохі іншая гісторыя. А дзённік? Абазнаная ў гэтай справе Таццяна Львоўна адзначала, што калі ўжо вёсці дзённік, то лепш пісаць у яго усё — ні больш ні менш — жыццё: усе падрабязнасці, думкі, пачуцці. А інакш, перачытваючы, будзеш напранаць сябе тым, колькі цікавага «не прышлося да слова ўпісаць». А ці такое ўвогуле магчыма? І што такое дзённік у параўнанні з жыццём? Да таго ж некаторыя дзённікі, далібог, раздражняюць. Не вельмі цікавыя самі па сабе, яны змяшчаюць аўтарскія скаргі... на недахоп часу. Дык не пішыце дзённікаў, спадарства! Нам і без іх ёсць што надрукаваць. З дзённікаў, вядома, шмат што вынікае, і ад таго яны шмат каму дапамагаюць, прынамсі, разабрацца — не ў сабе, дык хаця б у мінулых эпохах. Але... для самога аўтара дзённікаў як прадстаўніка сваёй (не будзем браць эпоху) сямі ці якіхсці суполкі нявольна спрадоўвае «правіла не зробленага фота». У Вікіпедыі не шукаць — гэтае правіла я прыдумала. Сутнасць яго ў тым, што не знята на камеру падзея застаецца ў памяці і сэрцы такой яскравай, якой яна нізавошта не захавецца, варта ёй толькі адлюстравана на фота ці відэа. Колькі ні пазірай на экран і паперу — ні ў час той, ні ў стан той не трапіш. «Дакументальнае сведчанне» кансервуе эмоцыі, а кансервы — кансервы і ёсць.

Аднойчы ў пятым класе я атрымала «двойку». Адзіную за ўсё школьнае жыццё. За дрэнныя паводзіны. А нядаўна выпадкова знайшла на гарышчы дзённік, у якім гэта «двойка» прапісана з тлумачэннем: «Самавольна пакінула групу падоўжанага дня». Хоць гэта была не асабіста мая, а «калектыўная» двойка, я ўсё роўна дагэтуль памятала ўсе акалічнасці таго дня — так яскрава, быццам яны сённяшня... Цяпер жа яны сацруцца, дзязькі Богу. І, можа быць, я паверу, што ад дзённікаў таксама бывае карысць.

■ Стратэгія і тактыка

«ПРЫГОЖАЯ І СМЕЛАЯ ДАРОГУ ПЕРАЙШЛА...»

Думаю, гэтая сітуацыя знаёмая многім жанчынам. Вам дарыг гэты чалавек, вы яго кахаеце, усляк песьціце-даглядзеце, не жадаеце яго ні з кім дзяліць, і тут — бах! — з'яўляецца яна, саперніца!..

Здавалася б, усё проста — трэба горда ўзняць галаву... і проста выкінуць усе яго «манаткі» — пажадана з балкона, у розныя бакі. Аднак большасць з нас аддаваць свайго ненагляднага ў яе, саперніцы, беляя ручачкі ой як не хочацца! Колькі ў яго ўкладзена — працы і нервовых клетак! — не злічыць. Таму пагаворым лепш пра тое, як пазбавіцца ад «той другой».

У першую чаргу вам спатрэбяцца моцныя нервы і цявэрны розум. Таму, не марнуючы ні хвілінкі, бігом у аптэку — па «валяр'янку», сардэчнік і да т. п. Істэрыкі ў барацьбе з разлучніцай не дапамогуць — хутчэй, толькі расчысцяць ёй дарогу. Запомніце: для ліквідацыі саперніцы зрабіце ўсё магчымае і немагчымае, каб скандалы адбываліся на яе тэрыторыі, а не на вашай. І калі вы вытрымаеце — няхай не без дапамогі некалькіх бутэлекчак заспакаляльнага — значыць, перамаглі.

Многія, спрабуючы вярнуць свайго ненагляднага ў родны дом, здзяйсняюць не зусім адэкватныя ўчынкі і тым самым толькі пагаршаюць сваё становішча. Якіх памылак варта пазбягаць?

- Барані вас Бог ад кардынальных змен сваёй энээнсасці! Цяперца, цяперца, калі яго галава і сэрца забіты зусім не вамі і не вашай новай прычоскай — ні чым бы яго не проймеце. Толькі ўсімхінецца, здзівіцца і... яшчэ больш аддліцца. Мянняцеся паціху, непрыкметна, але планамерна.
- Рыдзец і плакаць цэлыя суткі? З чаго вы ўзялі, што ваша румзанне зацікавіць яго больш, чым яе прывабнасць?
- Помста — гэта стравя, якую трэба падаваць халоднай. Таму спыніцеся, набярэцеся цявэрня і чакайце, пакуль ваш муж напешыцца.
- Трымайце сябе ў руках і не заікайцеся пра выбар «або я, або яна»: пакуль не высветлілі, хто яна для яго, вы рызыхуеце 50 на 50.
- Наладажваць нечаканыя сексуальныя рэвалюцыі — таксама не самы лепшы варыянт. У спалні ў вас ужо прыжыўся пэўны рытм, рэжым, так бы мовіць, з усімі вынікаючымі наступствамі... Вось калі б крыху раней...
- Рабіць выгляд, што нічога не ведаеце, і чакаць, пакуль у мужа прачнецца сумленне, — не, не і яшчэ раз не! Вы асуджаеце сябе на ролю безабароннай ахвяры, з пачуццямі якой можна не лічыцца.

- Пайсці і сказаць ёй «пару ласкавых», выраць пасму валасоў, папсаваць тварык, каб надалей непанадна было замахацца на чужую «ўласнасць»? Гэта, вядома, нядрэнная псіхалагічная разрадка, але наўрад ці такі спосаб верне блуднага мужа ў сямя. Затое самі вы рызыхуеце знікнуць... сутак на пятнаццаць, якія правядзеце ў месцах не вельмі аддаленых. Уявіце, які азарт вы надасце сваёй саперніцы, з якім пачуццём выкананага абавязку яна прадвоўжыць адносіны з вашым ненаглядным...
- Галоўнае, памятайце: вы не павінны ўжо даўно пачаць халодна. Бо гэта вамаю мужу і яго пасіе прыходзіцца ўтойваць сваю любоўную інтрыжку, гэта яны хаваюцца і бацацца ўпотай, так што менавіта яны ў смешным становішчы, а зусім не вы!
- Кажучы, помста — гэта стравя, якую трэба падаваць халоднай. Таму спыніцеся, набярэцеся цявэрня і чакайце, пакуль ваш муж напешыцца. У вас ёсць магчымасць яшчэ раз добра падумаць, ці патрэбны вам гэты «гуляк»? Можна, самы час пазбавіцца ад яго?
- Выкарыстоўвайце гэты перыяд жыцця з максімальнай карысцю для сябе. Змяніце імідж, але не кардынальна. Абавязкова пазбаўцеся ад старога хатняга адзення, прыкуліце новыя модныя строй. Уласнае адлюстраванне павінна прыводзіць вас у захапленне

(і, зразумела, вы не павінны бачыць у лютэрку стомленую і заплаканую цётку). Падобныя змены нададуць вам упэўненасці ў сабе.

Для ліквідацыі саперніцы зрабіце ўсё магчымае і немагчымае, каб скандалы адбываліся на яе тэрыторыі, а не на вашай.

Вось цяпер — ваш выхад! Вам неабходна прывесці саперніцу ў ціхае шаленства, даць ёй зразумець, на колькі няўстойлівае яе становішча ў сістэме: вы — ваш муж і яна.

• Імкніцеся часцей трапляцца ёй на вочы разам з мужам і пры гэтым мілуйцеся з ім, глядзіце на яго з замілаваннем. Калі ваш сужэнец хлусіць ёй (як і большасць хадакоў налева), што вы ўжо даўно «жывяце як чужыя», — гэта выведзе яе з раўнавагі, яна пачне закатаваць яму істэрыкі. А вы ў любой сітуацыі старайцеся захоўваць спакой і добразычлівасць.

• Дапамогуць вам і святочныя дні. Яны ж — самыя страшныя для разлучніцы. Новы год — а ён з вамі, 8 Сакавіка — зноў з вамі. Вось вам і карты ў рукі. Звяліце яго проста на парозе, прыдумайце любую прычыну: сардэчны прыступ, прыступ сексуальнага жадання, патоп — усё роўна. Галоўнае, каб ваш ненаглядны так і не ашчаслівіў

яе ў гэты святочны дзень. Скандал яму на «тым беразе» забяспечаны.

• Не адмаўляйце мужу ў блізкасці, калі ён да вас пацягнуцца — пры гэтым пакідайце на «аб'екце» агульны жадаўняў следы гарачы начы. Пастарайцеся з усіх сіл — тут не да сціпласці. Няхай ваша саперніца задыхнецца ад рэўнасці!

• Ускладзіце на яго клопаты аб сям'і. Пакажыце, якая вы безабаронная і слабая, а ён такі усёмагутны і моцны. Даказвайце, што ён незалежны і неабходны! Ваша здача — пакінуць яе магма менш часу для паляубоўніцы. Тая, запалозрыўшы нядробна, стане абурацца — што вам цяпер і трэба. Зрабіце ўсё для таго, каб яна пачала працяваць незадавальненне першай.

• Задзейнічайце яго ўласніцкі інстынкты. Дайце зразумець, на ім свет клінам не сшыоўся. У яго незалежна-ванна вярчэння «нарада»? А вы таксама не будзеце сядзець дома. Вось якраз збіраецеся на вечарынку да сябровак або на сустрачку аднакласніцаў. Галоўнае тут — не спяшайца, а выдаць лёгкую нагоду для хвалевання ўжо ў перыяд пагаршэння іх з разлучніцай адносін. Адчушыце хоць малую магчымасць страціць вас, муж, пачуцьшы патыліцу, падумае: «А ну яе, гэту істэрчыку! У мяне ж выдатная жонка!»

Вера ФЕМІНА

■ Паміж намі

Нярэдка ўжо само слова «свакрюў» выклікае дрыжкі, бо кожная з нас чула апаведы пра «крыважэрных» мамачак, якія пастаянна ва ўсё ўмешваюцца, павучаюць і лічаць сваіх нявестак хадзячым злом. Але, на шчасце, гэта толькі байкі, якія палюхаюць, бо ў рэальным жыцці з маці мужа ўсё ж можна паладзіць. Для таго, каб увайсці ў кантакт са свекрывёю, паспрабуйце вызначыць, да якога тыпу яна адносіцца.

ЗАХОПЛЕНАЯ

Не здавольваецца роляй маці і гаспадыні дома, а імкнецца рэалізаваць сябе ў прафесійнай дзейнасці, таму цалкам захоплена працай. Яна з радасцю перадаць вам права клапаціцца пра свайго сына і нават пра сябе, калі захочаце. Гэтая свакрюў не рвецца дапамагаць у цяжкіх сітуацыях і не надта цікавіцца ўнукамі. Затое шчыра лічыць, што вы самі павінны будаваць сваё жыццё, таму не ўмешваецца, не надукучае натацыямі і не дае парад. Часам, праўда, бывае капрызнай, але ў астатнім з ёю лёгка знайсці агульную мову: яна пазбаўлена забабонаў і памяркоўна ставіцца да чужой думкі.

МАЯ «ДРУГАЯ МАМА»,

або Як падабраць ключык да свекрыві?

ІПАХОНДРЫК

Яна ўвесь час ные, скардзіцца то на «прастрэлы», то на «паклопанні», хоць прычыну яе немачы ўраччым знайсці не ўдаецца. Насамрэч гэта не хвароба, а лад сямейнага жыцця, калі ўсе сваё абслугоўваюць уяўную хворую, ад чаго сям'я становіцца больш згуртаванай. Вы можаце ўключыцца ў прапанаваную гульню. Калі ж такая роля вам не падыходзіць, то старайцеся знаходзіцца ад свекрыві на

ВЕЧНА МАЛАДАЯ

Такая жанчына заўсёды дагледжаная, мае шмат пахлоўнікаў, вядзе актыўнае асабістае жыццё. Свакрюў не будзе нічога мець супраць шлюбную сы-

МАЦІ-АДЗІНОЧКА

Цяжка выпадак. Яна адна выхоўвала сына, які з'яўляецца неад'емнай часткай яе жыцця. Такая свакрюў будзе раўнаваць абсалютна да любой нявесткі. Таму паміж імі пастаянна будзе успыхаць сваркі. З гэтым тыпам свекрывай трэба мець «вагон спакою і цявэрня», раіцца з ёю з любой прычыны, асабліва ў тых справах, якія ў яе атрымліваюцца цудоўна. Таксама пры свекрыві старайцеся вельмі ўважліва

ставіцца да мужа. Не дай Бог яна стане сведкай нават самага дробязнага канфлікту. З гэтага моманту вам забяспечаны заклёты вораг у яе асобе.

«КВАКТУХА»

Гэта тып ахвярнай маці, добра-злычлівай свекрыві і любячай бабুলі. Нявестка становіцца для яе дачкой. «Квактуха» лічыць сваю сям'ю і сям'ю сына адзіным целым. Таму будзе актыўна супраціўляцца вашым спробам жыць самастойна. Смачныя хатнія вячэры вам забяспечаны, ідэальная чысцота ў кватэры — таксама. Ды і інфантальным паводзінам дарослых дзетак яна будзе патураць. Вядома ж, можна лёгка перакласці на свакрюў ільвіную

долю гаспадарчых клопатаў, але тады ёсць рызыка неўпрыкмет патрапіць да яе «ў рабства». Таму ў гэтым выпадку важна ўмець балансаваць паміж яе клопатам і ўласнай незалежнасцю. Інакш ваш муж так і застанецца «мамчыным сыном» да старасці, а вы перастанеце зразумець, дзе вашы жаданні, а дзе навязаныя свакрюў блішчы замест салаты з фруктаў.

ТРАДЫЦЫЯНАЛІСТКА

Яна вельмі далікатна паводзіць сябе ў сям'і сына. Часта лічыць, што прызначэнне жанчыны — у ахвярным служэнні мужчыну, але ёй самой ахвярнасць задавальненна не прыносіць. Прычына — у яе неўсвядомленай унутранай устаноўцы: жыць у няшчасных і цявэрных, а не з радасцю. Хутчэй за ўсё, у яе не ўладкавана асабістае жыццё, яна не змогла рэалізаваць сябе ў працы, не ўмее жыць у гармоніі з навакольным светам, што афарбоўвае для яе свет у шэры колер.

Паспрабуйце знайсці ёй захапленне. Старайцеся не засмучаць яе аповедамі пра свае поспехі, лепш напэракайце на непрыемнасці і праблемы.

ДАРЭЧЫ

- ✓ Не ўмешвайце мужа ў вашы са свекрывёю «разборкі». Распаўсюджаная жаночая памылка — лічыць, што мужчына можа ўладзіць рознагалосі паміж двюма самымі дарагімі для яго жанчынамі лепш, чым яны самі. Наадварот, лепш мужчына нервуецца, апынуўшыся між двух агнёў: яго вымушаюць «выбіраць», а ён не збіраўся гэтага рабіць. Як бы ён ні стараўся, яму не ўдасца знайсці саламонава рашэнне, а жонка ці маці застануцца пакрыўджанымі яшчэ і ў гэты момант.
- ✓ Паспрабуйце ўзяць сябе ў ролі свекрыві. Гэта ваша нявестка ставіцца да вас так, як вы цяпер да свекрыві: абмяжоўвае вашы зносіны з унукамі, іранізуе над вашымі поглядамі на жыццё, катэгарычна не прымае вашых парад, не жадае бачыць вас у гасцях і г. д. Ацанілі? Таму імкніцеся да партнёрскіх адносін, а на правакацыйнае пытанне знаёмых: «Ці добрая у цябе свакрюў?» з усмешкай адказвайце: «Гэта я яе добрая!»

У складаных сітуацыях можаце смела звяртацца да яе па дапамогу — яна вярнуць. Спагада ў ваш адрас з яе боку — лепшы спосаб для ўстанавлення роўных узаемаадносін «сябровак па няшчасці».

КАМАНДЗІРКА

У сваёй сям'і яна прывыкла вырашаць усё сама. Вы, вядома, можаце выказаць свекрыві ўласнае меркаванне, але майце на ўвазе, што яно будзе загадаў няправільным. Калі вы пры выклі падпарадкоўвацца, то можаце жыць разам з «камандзіркай», асабліва калі яна ўхваліла выбар сына.

Аднак калі вы асоба самастойная, не церпіце ўмяшання ў сваё жыццё, то лепш за ўсё сустракацца са свекрывёю толькі па вялікіх святах і на словах заўсёды згаджацца з ёю. Або заняць пазіцыю назіральніцы. Галоўнае — захаваць годнасць і не апускацца да бытавых скандалаў. Свакрюў ацэніць вашу пазіцыю, бо моцная асоба здольная прызнаць толькі іншую моцную асобу.

ІДЭАЛ

Гэтая маці радуецца, калі добра яе сыну. Яна будзе ўдзячна за любы знак увагі і не стане ўмешвацца ў вашы адносіны. Вы заўсёды знойдзеце ў яе падтрымку. Яна зойме ваш бок, калі пасварыцеся з мужам. Частку яго віны возьме на сябе, лічачы гэта недахопам свайго выхавання. Сына паспрабуе навучыць усяму, што ўмее сама, і вам не прыйдзецца цягнуць на сабе ўсю хатнюю гаспадарку. Вам самой заахочацца называць яе мамай. Думаеце, такіх свекрывай не бывае?

Вольга ЦЫБУЛЬСКАЯ

ІТАЛЬЯНСКІЯ ВАКАЦЫІ

АБО ДАКРАНУЦА ДА СТАРАЖЫТНАЙ ЦЫВІЛІЗАЦЫІ Ў СУЧАСНЫМ АБЛІЧЧЫ

Італія, мабыць, адносіцца да тых краін, наведваючы якія, можна кожны раз адкрыць цалкам новы, невядомы бок жыцця яе жыхароў. Як гэта ўласціва ўсім буйным па плошчы дзяржавам, розніца паміж менталітэтам, паводзінамі насельніцтва, звычаямі і прыродай поўначы і поўдня «боціка» для падарожніка вельмі прыкметная.

Імкнуцца пачаць падарожжа як мага раней, я, маючы ў запасе шэсць гадзін для пераездкі ў аэрапорце, чатыры з іх выдаткавала на знаёмства з горадам Бергама, да цэнтра якога было ўсяго 20 хвілін на аўтобусе. Першая адметная рыса Італіі: аэрапорты, як правіла, знаходзяцца ў самім горадзе, таму падарожнікі, якія прагнуць новых уражанняў, могуць даваць новыя кропкі ў свой маршрут у выпадку доўгага чакання наступнага рэйса.

Бергама аказваўся маленькім, утульным, зялёным горадам, які можна з лёгкасцю абыйсці за дзве гадзіны пешшу, пераходзячы з адной вузенькай вулічкі на іншую і часам лавіруючы паміж матацыклістамі і маладцамі, што праезджаюць міма. Стары горад на ўзгорку, а хутчэй, уздым туды на фунікулеры, мабыць, асноўная славацтва гарадка. Але гэта ніколі не паманшае непаўторнасці паху свечак з каталіцкіх касцёлаў, якіх па ўсёй Італіі шмат, і духу гісторыі, які «завіс» у паветры паміж старажытнымі сценамі, асветленымі стылізаванымі ліхтарыкамі!

Песню бярыце з сабою

Шчаслівая тыя з нас, у чьіх сэрцах не згасла рамантыка школьнай пары. У дзяцінстве заўсёды кожны крок — адкрыццё. А на ўроках вымалёўваецца запэўненая дарога ў далучыны, за неабары, куды неспакойна парывае душа, імкнучыца дапыліліва думкі.

Павольна, з пачуццямі

Фар-бу-е-вер-а-вен-лі-сты-у-а-сен-ні-ко-лер-сы-ш-ці-ся

з-ноў-і-я-і-ты-у-ро-д-най-шко-ле-а-кож-ны-з-нас-а-кож-ны

з-нас-ста-рай-шы-стаў-за-га-ты-час-на

год-ста-рай-шы-стаў-наш-клас-заві-ні-ць-заві-лі-клас-

А-кож-ны-лі-клас-

Верш Артура ВОЛЬСКАГА

Фарбуе верасень лісты ў асенні колер. Слышліся зноў і я, і ты ў роднай школе.

Прыпеў:

А-кож-ны-з-нас, а-кож-ны-з-нас
Старэйшы стаў за гэты час,
На год старэйшы стаў наш клас.

Звініць званок, звініць званок —
І сціхлі жарты.

Напярэдадні падзеі

ХТО СТАНЕ ЎЛАДАЛЬНІКАМ «ХРУСТАЛЬНАГА ЖУРАЎЛЯ»?

У апошні дэкадэ верасня ў Мінску пройдзе фінал і суперфінал рэспубліканскага конкурсу педагогічнага майстарства «Настаўнік года».

Адбор кандыдатаў у фінал праходзіў ва ўсіх рэгіёнах на працягу апошняга навуальнага года: на ўнутрышкольным, раённым (гарадскім) і абласным этапах. Нагадаем, што год таму конкурс змяніў свой традыцыйны фармат. І лепшых педагогаў сталі вызначаць адразу ў сямі намінацыях: «Фізіка, астраномія, матэматыка, інфарматыка»; «Замежная мова»; «Беларуская мова і літаратура, руская мова і літаратура»; «Музыка, выяўленчае мастацтва, працоўнае навучанне, чарчэне, фізічная культура і спорт, дапрызынаў падышоўка»; «Гісторыя, грамадазнаўства, геаграфія, хімія, біялогія». Таксама асобна за званне лепшага педагога змагаліся настаўнікі пачатковай школы і педагогі дашкольнай адукацыі.

У фінале лепшых настаўнікаў з усіх рэгіёнаў чакаюць псіхалагічнае і педагогічнае тэсціраванне, конкурсныя ўрокі і заняты, майстар-класы і іншыя прафесійныя выпрабаванні. Павіннах фіналу ў суперфінале пройдзе толькі пераможцаў у кожнай з намінацый. І ўжо з гэ-

на востраў можна дабрацца на пароме за 13 гадзін, напрыклад, з Неапалю. Такі быў мой выбар, што цалкам было апраўдана з улікам тых відаў на бясконцае мора, скалы і астравы, што адкрываліся з палубы нашага вялізнага карабля, які перавозіў людзей і іх аўтамабілі.

Неапаль з самай раіцы быў вельмі шумны ў параўнанні з паўднёвай Сардыніяй.

Менавіта грэкі заснавалі Неапаль (Neapolі) і далі яму такое імя, якое ў перакладзе азначае «новы горад».

Заснаваны грэкамі, якія перажылі іспанскае панаванне на сваёй зямлі, Неапаль захаваў у сабе рысы прысутнасці розных народаў. Нават сёння іспанскія кварталы лічацца больш багатымі, развітай часткай горада, «месцамі для турыстаў». У Неапалі варта не забываць аб мерах бяспекі: паўсюль вулічныя ашуканцы і кішаннікі. Нярэдка зладзеі зрываюць жаночыя сумкі, праезджаючы міма на матацыкле, таму мясцовыя кабеты ходзяць з сумачкай цераз плячо на той бок, што бліжэй да сцяны, а не каля дарогі.

Падчас падарожжа па Неапалі стварэцца ўражанне, што сталіца рэгіёна Кампанія пераняла гэтыя рысы ў непрадказальнага і цяпер дрымотнага вулкана Везувія.

Самым нечаканым у горадзе было бездакорна чыстае метро. Яго можна параўнаць з музеем. Дабрацца з паверхні да падземнага цягніка ў нас заняло хвілін

дзесяць, але ніколі яшчэ такі доўгі шлях да метро не быў гэтак прыемным! Рознакаляровая зіхатлівая плітка, насценны жывалік, імітацыя зорнага неба, выявы грэчаскіх багоў і жоўты (які пакрыты пераходзіць у сіні) колер сцен пры апусканні на эскалатары ніжэй за ўзровень мора не дадуць сумаванне па дарозе.

Характэрны пейзаж гарадскога квартала складаецца з

касцёлаў, у асноўным выкананых у стылі барока, — бясконцае поле для даследаванняў дапытлівых гасцей горада.

Званне самай містычнай царквы свету я прысудзіла б царкве Святой Марыі, заступніцы душ. Стварылі царкву некалькі багатых італьянцаў, адной з мэт якіх было хаваць жабракоў у яе падземеллі. З часам пахаванні сталі больш, і жыхары горада выдумалі легенду пра тое, што любы ахвотны можа законна ўсынавіць чэрап і косці любога жабрака. У абмен на гэта дух нябожчыка будзе ахоўваць і прыносіць поспех сваёму «ўсынавіцелю». Каля царквы нават устаноўлены жалезны чэрап. Згодна з легендай, калі яго нагладзіць, можна прыцягнуць поспех. Такая царкоўная працэдура была дазволена да

Яшчэ адным здабыткам Неапалю з'яўляюцца яго знакамітыя кандытарскія з фірменнымі італьянскімі прысмакамі (сфальятэле, ромавія бабы і іншыя).

Італьянцы пераважаюць у сады. Іх раціён складаецца з мучных вырабаў (спагетці, паста, піца, сандвічы), бясконцай колькасці сыроў, якія адпавядаюць густу нават самых прыдзірлівых, а таксама агародніны і садавіны.

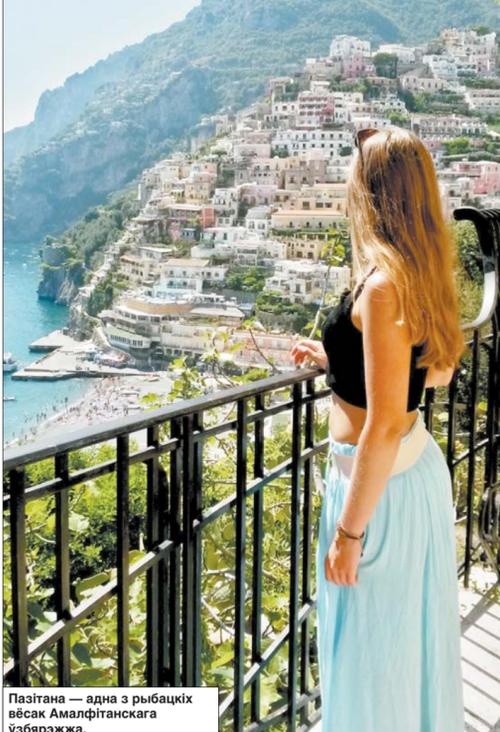
Тыранскае мора, якое абмывае заходняе ўзбярэжжа Італіі, значна цяплейшае за Міжземнае на Сардыніі. Па ўсім узбярэжжы краіны ёсць цудоўныя магчымаць атрымаць асалоду ад яе неверагоднай прыгажосці, палюбоваўшыся прыродай, блакітным морам, разнастайнасцю ландшафту, горнымі ўдэсамі і

60-х гадоў мінулага стагоддзя. «Усынавіцель» таксама абавязваўся збудавать унутры царквы нешта нахшталь хаткі з дахам для абранага чэрапа, маліцца за яго душу і... сабраць увесь яго шкелет, што не ўдалася, па зразумелым прычынах, нікому. Аднак, калі меркаваць па латарэйным білетам і іншым падарункам, што ляжаць каля астанкаў і сведчаць аб выйгрышы, легенда паходзіць на прауду.

Кухня па-неапалітанску — гэта альбо залішне для ўспрымання беларусаў салодкія дэсерты, альбо залішне салёныя асноўныя стравы.

Краявідамі вёсак, раскіданых на пагорках, узяўшы напракат яхту або лодку. Аднак для гэтага спатрэбіцца вялікая кампанія. Амалфітанскае ўзбярэжжа — жамчужына рэгіёна Кампанія, аб'ект Суветнай спадчыны з 1997 года — уключае гарады Амалфі, Сарэнта і Пазітана, дарагія і казачныя па прыгажосці. Асабліва лашчаць позірк захапляльныя віды Пазітана, якія выклікаюць жаданне фатаграфавань пейзаж пасля кожнага кроку.

Невыпадкова Італія была калыскай узнікнення Рымскай імперыі Паўсюль тут можна дакрануцца да помнікаў архітэктуры і напамінаў пра старажытныя цывілізацыі. Ад'язджаючы з Італіі, я зразумела, у мяне няма знаёмага пачуцця, што я пагля-

Пазітана — адна з рыбацкіх вёсак Амалфітанскага ўзбярэжжа.

дзела краіну. У Італію трэба вяртацца зноў і зноў, каб спазнаць усю яе грані. Да таго ж італьянцы вельмі прыязныя і гасцінныя, з задавальненнем распываюць чашку па Беларусі. Многія з іх нават не ведалі, што наша краіна не ўваходзіць у Еўрасаюз. Найбольш папулярная тэма, асабліва ў гутарках з сардынцамі, якія ніколі не бачылі снег, звязана з надвор'ем і прыродай нашай краіны. Ці змагла я прывыкнуць і палюбіць базальны, неахайны і вясёлы Неапаль? Наўрад ці. Ён саступае Сардыніі па якасці жыцця, але ў гэтым горадзе (дарэчы, як і рэгіёна Кампанія) адназначна варта пабыць!

Алеся ВАРАБ'ЁВА, фота аўтара

Правила Рекламной игры «Совершай on-line платежи с Visa»

1. Сведения об организаторе:
Общество с ограниченной ответственностью «Ясрава», УНП 191548102 (далее — Организатор), зарегистрировано Решением Мингорисполкома от 16 ноября 2011 г.
Местонахождение Организатора: 220073, Беларусь, г. Минск, ул. Ольшевского, 22, пом. 34.

2. Наименование Рекламной игры:
Настоящая рекламная Игра называется «Совершай on-line платежи с Visa» (далее по тексту — «Игра» или «рекламная игра»), проводится в соответствии с условиями настоящих Правил (далее по тексту — «Правила») с соблюдением требований законодательства Республики Беларусь без взимания с Участников Игры платы.

3. Территория проведения Рекламной игры:
Рекламная игра «Совершай on-line платежи с Visa» проводится на территории Республики Беларусь.

4. Срок начала и окончания Рекламной игры:
Игра проводится в период с 25 августа по 10 декабря 2014 г. (включая период розыгрыша и вручения призов).

5. Состав комиссии по проведению Рекламной игры:
Председатель: Барковская Валентина Владимировна, исполняющая обязанности директора, ООО «Ясрава».

6. Наименование товаров (работ, услуг) или их групп, в целях стимулирования реализации которых проводится рекламная игра:
Рекламная игра проводится в целях стимулирования проведения безналичных платежей в сети Интернет с использованием платежных карт Visa всех типов ниже перечисленных банков (далее именуемые — «Банки-партнеры»):

- ОАО «Белгоспромбанк»
- ОАО «АСБ Беларусбанк»
- ОАО «БНБ-Банк»
- ОАО «Белгазпромбанк»
- ОАО «Белинвестбанк»
- ЗАО «БСБ Банк» (БелСвиссБанк)
- ОАО «БПС-Сбербанк»
- ЗАО «БТА Банк»
- ЗАО Банк ВТБ (Беларусь)
- ЗАО «Дельта Банк»
- ЗАО «МТБанк»
- ОАО «Паритетбанк»
- ОАО «Приорбанк»
- ЗАО «ПРБ-БАНК»
- ОАО «Технобанк»
- ЗАО «Трастбанк»
- ЗАО «Центер Банк»

7. Участники рекламной игры.
Участниками игры становятся физические лица, граждане Республики Беларусь, а также лица, постоянно проживающие на территории Республики Беларусь, достигшие 18 лет.

Участником рекламной игры не может быть лицо, состоящее в трудовых отношениях с Организатором, супруг (супруга) такого лица, его близкие родственники, лица, находящиеся с таким лицом в опосредованных отношениях, а также члены комиссии.

8. Условия, при соблюдении которых физическое лицо становится участником Рекламной игры:
Для участия в Игре необходимо совершить в период с 9.00 25 августа по 31 октября 2014 г. включительно совершить на Интернет-ресурсах Республики Беларусь либо зарубежных Интернет-ресурсах безналичные операции с использованием банковских платежных карт Visa всех типов (при их отсутствии — приобрести такие карты) Банков-партнеров, по оплате товаров (работ/услуг) и иных платежей в любой валюте на сумму не менее 20 000 белорусских рублей каждая, в эквиваленте по курсу соответствующей валюты, установленному НБРБ на дату платежа.

Не являются основанием для участия в Игре проведение безналичных операций в инфоюксах, банкоматах, системах дистанционного банкинга (Интернет-банкинг, СМС-банкинг, мобильного-банкинга), а также каска Банков-Партнеров, включая, но не ограничиваясь следующими типами операций:

- проведение операций по переводу денежных средств с карточки на карточку;
- проведение операций по погашению кредитов;
- проведение операций по размещению депозитов и оплате банковских комиссий.

Определение участников Рекламной игры, соответствующих настоящим Правилам, производится по каждой произведенной

№	Наименование	Ед. изм.	Кол-во	Цена за 1 ед., бел. рублей с НДС	Всего, бел. рублей с НДС
Призы, участвующие в розыгрыше					
1	Портативный персональный компьютер APPLE MacBook Pro 13-inch with Retina Display, Model: A1502, ME865RS/A + денежный приз в размере 2 827 500 белорусских рублей	шт.	3	24 317 500	72 952 500
2	Ноутбук HP ENVY x2 11-g000er арт. COU40EA + денежный приз в размере 831 136 белорусских рублей	шт.	5	7 681 136	38 405 680
3	Внешний жесткий диск 2,5 ТБ, Sony HD-E1S, серебристый + денежный приз 53 864 белорусских рубля	шт.	25	1 203 864	30 096 600

Призовой фонд игры в размере 141 454 780 (сто сорок один миллион четыреста пятьдесят четыре тысячи семьсот восемьдесят) белорусских рублей формируется за счет денежных средств и имущества Организатора.

10. Место, дата, время и порядок проведения розыгрыша призового фонда, в том числе порядок определения выигравших участников Рекламной игры:
Розыгрыш призов состоится 10 ноября 2014 г. в 11.00 по адресу: г. Минск, ул. Ольшевского, 22, помещению № 34.

11. Розыгрыш призов
До начала розыгрыша Организатором формируется список из уникальных порядковых номеров, присвоенных всем транзакциям Банков-партнеров согласно следующей очередности (Далее по тексту — «Массив»):

- Транзакции ОАО «Белгоспромбанк»
- Транзакции ОАО «АСБ Беларусбанк»
- Транзакции ОАО «БНБ-Банк»
- Транзакции ОАО «Белгазпромбанк»
- Транзакции ОАО «Белинвестбанк»
- Транзакции ЗАО «БСБ Банк» (БелСвиссБанк)
- Транзакции ЗАО «БПС-Сбербанк»
- Транзакции ЗАО «БТА Банк»
- Транзакции ЗАО Банк ВТБ (Беларусь)
- Транзакции ЗАО «Дельта Банк»
- Транзакции ЗАО «МТБанк»
- Транзакции ОАО «Паритетбанк»
- Транзакции ОАО «Приорбанк»
- Транзакции ЗАО «ПРБ-БАНК»
- Транзакции ОАО «Технобанк»
- Транзакции ЗАО «Трастбанк»
- Транзакции ЗАО «Центер Банк»

Для проведения розыгрыша используется лототрон и набор шаров в количестве 10-ти штук с номерами от 0 по 9.

За ходом розыгрыша призов следит комиссия по проведению Игры. Итоги розыгрыша призов Игры фиксируются в Протоколе Комиссии, который составляется и подписывается присутствующими членами комиссии.

Определение выигравших номеров получателей Призов производится путем формирования списка номеров шаров, поочередно извлекаемых из барабана.

Для определения цифры первого слева разряда выигрышного порядкового номера секретарь помещает в барабан шары с номерами от 0 по первому слева цифру последнего порядкового номера транзакций в Массиве. Секретарь извлекает из барабана один шар. Номер извлеченного шара вносится в протокол и записывается в первый слева разряд формируемого выигрышного номера.

шар не возвращается в барабан, и секретарь извлекает следующий шар. Шары извлекаются до тех пор, пока полученная комбинация цифр разрядов не попадает в диапазон соответствующих разрядов порядковых номеров в Массиве.

В розыгрыше будут разыграны следующие призы в указанной последовательности:

- 3 приза — Портативный персональный компьютер APPLE MacBook Pro 13-inch with Retina Display, Model: A1502, ME865RS/A + денежный приз в размере 2 827 500 белорусских рублей;
- 5 призов — Ноутбук HP ENVY x2 11-g000er арт. COU40EA + денежный приз в размере 831 136 белорусских рублей;
- 25 призов — Внешний жесткий диск 2.5 ТБ, Sony HD-E1S, серебристый

денежный приз 53 864 белорусских рубля.

12. Срок и способ информирования участников, выигравших Главные и ценные призы, место, порядок и сроки выдачи Главного приза и ценных призов.

Победители будут уведомлены о выигрываемых призах уведомлением и по телефону не позднее 18 ноября 2014 г.

Победители могут получить призы при предъявлении паспорта (вида на жительство и т.п. документов, подтверждающих личность Победителя и/или его доверенного лица при предъявлении соответствующей доверенности) в офисе Организатора по адресу: г. Минск, ул. Ольшевского, 22, помещению № 34, не позднее 10 декабря 2014 г. с 9.00 до 17.00 в рабочие дни.

В случае отказа Победителя от получения приза, не выполнения Победителем требований правил, или непочтения приза в установленные сроки и в установленном порядке, Победитель теряет право на получение приза, и приз данного Победителя остается в распоряжении Организатора и может быть использован им по собственному усмотрению.

Выплата денежного эквивалента стоимости приза или замена его на другой приз не допускается.

Участники Игры, претендующие на получение призов, обязуются заполнить и подписать все необходимые для их получения документы, предоставляемые Организатором.

При получении призов Участники победители несут все права и обязанности по уплате подоходного налога в бюджет Республики Беларусь. Начисление, удержание и перечисление подоходного налога проводится в порядке, установленном статьями 175 и 163 п.п. 1.19 Особой части Налогового кодекса Республики Беларусь и осуществляется Организатором Игры.

Удержание с Победителя Игры подоходного налога, исчисленного Организатором в соответствии с законодательством Республики Беларусь, производится Организатором (выступающим налоговым агентом) в момент выдачи приза из денежной части приза.

13. Участники соглашаются выдавать рекламные интервью об участии в Игре, в том числе по радио, телевидению, в Интернете, а равно и в иных средствах массовой информации, а также сниматься для изготовления графических рекламных материалов без уплаты за это какого-либо вознаграждения. Факт участия в Игре подразумевает, что ее Участники соглашаются с тем, что в рамках Игры их имена, фамилии, фотографии, аудио- и видео интервью и иные материалы о них могут быть использованы Организатором в целях проведения Рекламной игры.

Все права, в т.ч. исключительные имущественные права на такие интервью и результаты съемки, будут принадлежать Организатору.

14. Название печатного средства массовой информации, в котором будут опубликованы результаты розыгрыша призового фонда, а также сроки их опубликования.

Настоящие правила подлежат опубликованию в газете «Звезда» до начала Рекламной игры.

Результаты подлежат опубликованию в газете «Звезда» не позднее 25 ноября 2014 г.

15. Общие условия Рекламной игры:
Принимая участие в Рекламной игре, участник подтверждает свое ознакомление и согласие с Правилами и со всеми условиями участия в Рекламной игре.

Решения Организатора по всем вопросам, связанным с проведением Рекламной игры, а также результаты проведения Рекламной игры будут считаться окончательными и будут распространяться на всех участников.

Во избежание сомнений, компания Visa International Service Association и любые ее аффилированные лица не являются Организатором, не принимают участия в розыгрыше и/или вручении призов, а также определении Победителей, и не несут ответственности за соблюдение Организатором настоящих Правил, законодательства Республики Беларусь, а также не отвечают по претензиям участников Рекламной игры.

Информацию об условиях участия и проведения Рекламной игры можно получить по телефону «горячей линии» 8-029-196-17-16 с 10.00 до 17.00 в рабочие дни, а также на сайте www.visa.com.by

Свидетельство о государственной регистрации рекламной игры № 2415, выданное Министерством торговли Республики Беларусь 21.08.2014 г.

КРАТКАЯ ИНФОРМАЦИЯ

об открытой продаже облигаций

восемьдесят второго и восемьдесят третьего выпусков

Открытого акционерного общества «БПС-Сбербанк»

- 1. Полное и сокращенное наименование эмитента:**
в белорусском языке:
полное – Акрытае акцыянернае таварыства «БПС-Сбербанк»;
сокращенное – ААТ «БПС-Сбербанк»;
на русском языке:
полное – Открытое акционерное общество «БПС-Сбербанк»;
сокращенное – ОАО «БПС-Сбербанк».
- 2. Место нахождения эмитента, телефон, факс, адрес электронной почты (e-mail).**

Место нахождения Открытого акционерного общества «БПС-Сбербанк» (далее – ОАО «БПС-Сбербанк» или Банк): Республика Беларусь, 220005, г. Минск, бульвар имени Мулявина, 6.
Телефон: 148
Факс: (8 017) 210 03 42.
e-mail: info@bps-sberbank.by.

- 3. Наименование периодического печатного издания, в котором ежегодно будет публиковаться бухгалтерская отчетность эмитента и сроки ее публикации.**

Бухгалтерская отчетность Банка в составе, определенном Инструкцией о порядке представления и публикации участниками рынка ценных бумаг отчетности и иной информации, утвержденной постановлением Министерства финансов Республики Беларусь от 21.12.2010 №157, публикуется в газете «Рэспубліка» в сроки, определенные законодательством Республики Беларусь.

Жоурнальная отчетность – не позднее тридцати календарных дней после окончания отчетного квартала.
Годовая отчетность – не позднее трех месяцев со дня окончания отчетного финансового года.

Информация о принятом решении о реорганизации или ликвидации эмитента будет публиковаться в приложении к журналу «Юстиция Беларуси» в срок не позднее двух месяцев с даты принятия соответствующего решения.

Информация о возбуждении в отношении эмитента производства по делу об экономической несостоятельности (банкротстве) будет публиковаться в печатных средствах массовой информации, учрежденных Верховным Судом Республики Беларусь, в течение пяти дней с момента получения соответствующего судебного постановления.

Информация о внесении изменений в Просpekt эмиссии будет публиковаться в газете «Рэспубліка» в срок не позднее 7 (семи) дней с даты государственной регистрации соответствующих изменений в регистрирующем органе.

4. Сведения о депозитарии, обслуживающем эмитента.
Депозитарием, обслуживающим Банк, является депозитарий Банка, расположенный по адресу: бульвар имени Мулявина, 6, 220005, г. Минск, Республика Беларусь, действующий на основании специального разрешения (лицензии) на право осуществления профессиональной и биржевой деятельности по ценным бумагам №022000/5200-1246-1086, выданного Министерством финансов Республики Беларусь, срок действия которого по 30.01.2022.

5. Сумма зарегистрированного уставного фонда.
Уставный фонд Банка составляет 735 500 000 (семьсот тридцать пять миллионов пятьдесят тысяч миллион) белорусских рублей и разделен на 1 470 828 888 (один миллиард четыреста семьдесят миллион восемьсот двадцать восемь тысяч восемьсот восемьдесят восемь) простых (обыкновенных) акций на сумму 735 414 444 000 (семьсот тридцать пять миллиардов четыреста сорок четыре миллиона четыреста сорок четыре тысячи) белорусских рублей и 871 112 (восемьсот семьдесят одна тысяча сто двенадцать) привилегированных акций на сумму 435 556 000 (четыреста тридцать пять миллионов пятьсот пятьдесят шесть тысяч) белорусских рублей.

6. Дата, номер государственной регистрации эмитента и наименование органа его зарегистрировавшего.

Открытое акционерное общество «БПС-Сбербанк» создано в соответствии с законодательством Республики Беларусь на основании договора учредителей (участников) с совместной деятельностью по созданию Банка. Банк создан с наименованием Белорусский акционерный коммерческий промышленно-строительный банк «Белпромстройбанк» и зарегистрирован в Национальном банке Республики Беларусь 28.12.1991, регистрационный № 25.

В соответствии с решением Общего собрания акционеров Банка от 21.10.1999 (протокол № 24) наименование Банка изменено на Открытое акционерное общество «Белпромстройбанк».

В соответствии с решением Общего собрания акционеров Банка от 25.03.2011 (протокол № 3) наименование Банка изменено на Открытое акционерное общество «БПС-Банк».

В соответствии с решением Общего собрания акционеров Банка от 23.08.2011 (протокол № 5) наименование Банка изменено на Открытое акционерное общество «БПС-Сбербанк».

7. Дата принятия решения о выпуске облигаций и наименование органа, принявшего это решение.

Решение о восьмидесяти втором и восьмидесяти третьем выпусках облигаций ОАО «БПС-Сбербанк» (далее – облигации) в соответствии с Уставом Банка принято Наблюдательным советом ОАО «БПС-Сбербанк» (Протокол от 15.07.2014 № 10).

8. Форма выпуска облигаций, номинальная стоимость, объем эмиссии, количество облигаций, серия.

Номер выпуска облигаций/параметр	82 выпуск	83 выпуск
Форма и вид облигаций	Документарные, на предъявителя, процентные, неконвертируемые	
Валюта займа	Доллары США	Евро
Объем выпуска (эмиссия)	10 000 000 долларов США	2 000 000 евро
Количество облигаций (шт.)	1 000	400
Серия, номера облигаций	B82, 000001 - 001000	B83, 000001 - 000400
Номинальная стоимость	10 000 долларов США	5 000 евро

9. Цель выпуска облигаций.

Выпуск облигаций осуществляется Банком с целью привлечения временно свободных денежных средств физических лиц (резидентов и нерезидентов Республики Беларусь) и их направления на пополнение ресурсной базы Банка.

10. Информация об обеспечении исполнения обязательств по облигациям.

Выпуск облигаций осуществляется Банком по согласованию с Национальным банком Республики Беларусь (постановление от 22.07.2014 № 463) в пределах 80 процентов нормативного капитала в соответствии с подпунктом 1.8. пункта 1 Указа Президента Республики Беларусь от 28.04.2006 № 277 «О некоторых вопросах регулирования рынка ценных бумаг».

11. Период проведения открытой продажи облигаций.

Открытая продажа облигаций осуществляется в течение 366 дней, с 27.08.2014 по 27.08.2015 включительно, если иной срок окончания открытой продажи облигаций не будет определен Наблюдательным советом Банка.

12. Место и время проведения открытой продажи облигаций.

Открытая продажа облигаций осуществляется в рабочие дни структурными подразделениями Банка, расположенными в местах нахождения и по месту нахождения Банка (далее – подразделения Банка). Открытая продажа осуществляется после государственной регистрации выпусков облигаций, регистрации проспекта эмиссии и опубликования заверенной Департаментом по ценным бумагам Министерства финансов Республики Беларусь краткой информации об открытой продаже облигаций.

Открытая продажа облигаций осуществляется до момента полной реализации всего объема эмиссии облигаций, либо окончания установленного периода (срока) проведения их открытой продажи.

Владельцами облигаций могут быть только физические лица (резиденты и нерезиденты Республики Беларусь), приобретающие облигации не в целях предпринимательской деятельности (далее – физические лица).

В течение всего срока проведения открытой продажи облигации продаются по их номинальной стоимости в валюте номинала.

Оплата облигаций осуществляется физическими лицами в валюте номинала наличными денежными средствами, либо путем перечисления в Банк денежных средств в безналичном порядке.

13. Срок обращения облигаций.

Срок обращения облигаций составляет 549 календарных дней, с 27.08.2014 по 27.02.2016.

14. Порядок погашения облигаций.

Облигации погашаются по требованию владельца облигации при предъявлении оригинала облигации в подразделение Банка со дня окончания срока их обращения – с 27.02.2016.

Если дата начала погашения облигаций приходится на выходной или праздничный день, погашение облигаций осуществляется с первого рабочего дня, следующего за выходным или праздничным днем. При этом проценты по облигациям за указанные нерабочие дни не начисляются.

При погашении владельцы облигации выплачиваются номинальная стоимость облигации, а также невыплаченный процентный доход за предыдущие периоды начисления. Выплата осуществляется наличными денежными средствами либо в безналичном порядке в соответствии с законодательством Республики Беларусь.

Погашение и выплата дохода по облигации осуществляются в валюте номинала облигации.

15. Размер дохода по облигациям, условия его выплаты.

Выплата дохода по облигациям осуществляется владельцам облигаций периодически в течение срока обращения облигации в виде процентного дохода, при условии предъявления физическим лицом оригинала облигации в Банк для совершения на ней отметки Банка о выплате процентного дохода за соответствующий период начисления процентного дохода.

Сведения о периодах начисления и датах начала выплат процентного дохода по облигациям:

Номер процентного периода	Дата начала процентного периода	Продолжительность периода начисления, дней	Дата окончания процентного периода и начала выплаты процентного дохода
1	27.08.2014	92	27.11.2014
2	27.11.2014	92	27.02.2015
3	27.02.2015	89	27.05.2015
4	27.05.2015	92	27.08.2015
5	27.08.2015	92	27.11.2015
6	27.11.2015	92	27.02.2016

Периоды, за которые выплачиваются процентные доходы, указываются на оборотной стороне бланка облигации.

Начисление процентного дохода по облигации осуществляется со дня, следующего за днем открытой продажи соответствующей облигации, по дату

ЗАВЕРЕНО
Департамент по ценным бумагам
Министерства финансов
Республики Беларусь
Сушко С.А.
08.08.2014

окончания срока обращения облигаций соответствующего выпуска (за исключением случаев досрочного погашения облигации).

После истечения срока обращения облигации процентный доход не начисляется.

Выплата части процентного дохода не производится.
Днем начала выплаты соответствующего процентного дохода по облигации является день истечения срока очередного периода начисления процентного дохода.

Если дата выплаты процентного дохода выпадает на выходной или праздничный день, выплата процентного дохода по облигациям осуществляется с первого рабочего дня, следующего за выходным или праздничным днем. При этом проценты на сумму невыплаченного процентного дохода за указанный выходной или праздничный день не начисляются.

Процентный доход по облигации за соответствующий период начисления процентного дохода, включая последний, начисляется с даты, следующей за датой ее продажи в текущем периоде начисления процентного дохода, либо с даты, следующей за датой начала соответствующего периода начисления процентного дохода, по дату истечения данного периода начисления процентного дохода (дату погашения) (в том числе, если указанная дата истечения периода начисления процентного дохода (дата погашения) является выходным (нерабочим) днем).

Три расчете количества дней периода начисления процентного дохода первый и последний дни периода не считаются одним днем.

Расчет процентного дохода производится по каждой облигации путем его начисления на номинальную стоимость облигации за период начисления процентного дохода.

По облигациям установлен процентный доход (в виде процента к номинальной стоимости облигации) в размере 5,5 (пяти целых пяти десятых) процентов годовых.

Продолжительность каждого периода начисления процентного дохода составляет три месяца.

Процентный доход по облигациям рассчитывается по формуле:

$$D = \frac{Hn \times Pn}{100} \times \left(\frac{T365}{365} + \frac{T366}{366} \right),$$

где:
D – процентный доход по процентным облигациям, выплачиваемый периодически в течение срока их обращения;
Hп – номинальная стоимость облигаций;
Pп – ставка дохода (процент годовых) за период, установленная эмитентом;
T365 – количество дней периода начисления дохода, приходящееся на календарный год, состоящий из 365 дней;
T366 – количество дней периода начисления дохода, приходящееся на календарный год, состоящий из 366 дней.

Расчет суммы процентного дохода по облигации производится из расчета 365 (366) дней в году и фактического числа дней обращения облигации в течение соответствующего периода начисления процентного дохода.

Округление рассчитанной суммы процентного дохода по облигации осуществляется математическим способом с точностью до двух знаков после запятой, если иное не установлено законодательством Республики Беларусь.

Выплата процентного дохода по облигациям, номинированным в иностранной валюте, производится в наличной иностранной валюте в сумме до наименьшего номинала банкноты соответствующей валюты. Выплата процентного дохода в сумме меньшей номинального номинала банкноты соответствующей иностранной валюты, производится в белорусских рублях по официальному курсу Национального банка Республики Беларусь на дату выплаты.

16. Условия и порядок досрочного погашения облигаций.

Требование о досрочном погашении облигации может быть предъявлено со следующего дня после истечения 6 (шести) месяцев с даты продажи облигации.

При досрочном погашении облигации владельцу выплачивается в валюте номинала номинальная стоимость облигации, невыплаченные ранее процентные доходы за полностью истекшие периоды начисления процентного дохода, а также процентный доход по дате досрочного погашения облигации в текущем периоде начисления процентного дохода, наличными денежными средствами либо в безналичном порядке в соответствии с законодательством Республики Беларусь. При досрочном погашении облигации выплата части номинала облигации и (или) части процентного дохода не осуществляется.

17. Условия отказа в продаже облигаций.

В продаже облигаций может быть отказано при не предоставлении физическим лицом необходимых документов в случаях, предусмотренных законодательством Республики Беларусь.

18. Условия и порядок возврата средств инвесторам при запрете выпуска облигаций Департаментом по ценным бумагам Министерства финансов Республики Беларусь.

В случае запрета Департаментом по ценным бумагам Министерства финансов Республики Беларусь выпуска (выпусков) облигаций, ОАО «БПС-Сбербанк» в месячный срок с момента получения от регистрирующего органа уведомления о запрете выпуска возвращает владельцам облигаций денежные средства, направленные на покупку облигаций, с уплатой процентов за пользование денежными средствами, по установленной в пункте 15 настоящей Краткой информации об открытой продаже облигаций ставке процентного дохода и письменно уведомляет Департамент по ценным бумагам Министерства финансов Республики Беларусь о возврате денежных средств владельцам облигаций в полном объеме.

Возврат денежных средств, направленных инвесторам на покупку облигаций, и процентов осуществляется по требованию владельца облигации при предъявлении оригинала облигации в подразделение Банка.

19. Дата и номер государственной регистрации облигаций.

Облигации зарегистрированы Департаментом по ценным бумагам Министерства финансов Республики Беларусь 08.08.2014.

Номер государственной регистрации:

82-го выпуска: 5-200-02-2250;

83-го выпуска: 5-200-02-2251.

20. Место, время и способ ознакомления с более подробной информацией (проспектом эмиссии).

С более подробной информацией и проспектом эмиссии облигаций можно ознакомиться по юридическому адресу Банка, а также в подразделениях Банка, расположенных вне места нахождения Банка.

Перечень структурных подразделений ОАО «БПС-Сбербанк», расположенных вне места нахождения Банка:

№ п/п	Подразделение	Адрес
1	Региональная дирекция №100	г. Брест, ул. Мицкевича, 10
2	Центр банковских услуг №101	г. Барановичи, ул. Дзержинского, 7 (здание банка)
3	Центр банковских услуг №102	г. Микашевичи, ул. Черняховского, 13
4	Центр банковских услуг №103	г. Пинск, ул. Первомайская, 46
5	Региональная дирекция №200	г. Витебск, ул. Ленина, 26/2
6	Центр банковских услуг №202	г. Новополоцк, ул. Омильицкая, 11
7	Центр банковских услуг №203	г. Орша, ул. Комсомольская, 11а
8	Центр банковских услуг №204	г. Полоцк, ул. Ленина, 15а
9	Центр банковских услуг №205	г. Новолукomla, ул. Энергетиков, 13
10	Центр банковских услуг №206	г. Лепель, ул. Войкова, 130а
11	Центр банковских услуг №207	г. Витебск, пр. Черняховского, 27
12	Региональная дирекция №300	г. Гомель, ул. Крестынянская, 29а
13	Центр банковских услуг №310	г. Гомель, ул. Якуба Коласа, 6а
14	Центр банковских услуг №316	г. Житомиш, ул. Социалистическая, 28а
15	Центр банковских услуг №320	г. Жлобин, ул. Первомайская, 44
16	Центр банковских услуг №324	г. Мозырь, ул. Ленинская, 2
17	Центр банковских услуг №327	г. Речица, ул. Урицкого, 19а
18	Центр банковских услуг №333	г. Светлогорск, ул. Ленина, 49а
19	Региональная дирекция №400	г. Гродно, ул. Первого Мая, 2
20	Центр банковских услуг №401	г. Лида, ул. Мицкевича, 6а (здание банка)
21	Центр банковских услуг №402	г. Волковыск, ул. Горбатовца, 2
22	Центр банковских услуг №403	г. Новогрудок, ул. Мицкевича, 17а
23	Центр банковских услуг №404	г. Сморгонь, ул. Советская, 19
24	Центр банковских услуг №405	г. Ошмяны, ул. Советская, 2
25	Центр банковских услуг №406	г. Шумичи, ул. Октябрьская, 2 (здание банка)
26	Центр банковских услуг №407	г. Слоним, ул. Брестская, 65а (здание банка)
27	Центр банковских услуг №501	г. Жодино, ул. Деревянка, 3а
28	Центр банковских услуг №502	г. Борисов, ул. Орджоникидзе, 5А
29	Центр банковских услуг №503	г. Солигорск, ул. Ленина, 18 (здание отделения)
30	Центр банковских услуг №504	г. Молодечно, ул. Партизанская, 6
31	Центр банковских услуг №505	г. Слуцк, ул. Ленина, 136 (здание ЦБУ г. Слуцк)
32	Региональная дирекция №600	г. Могилев, ул. Первомайская, 56
33	Центр банковских услуг №601	г. Бобруйск, ул. Пушкина, 172
34	Центр банковских услуг №602	г. Осиповичи, ул. Сумченко, 35
35	Региональная дирекция №700	г. Минск, пр-т Машерова, 80
36	Центр банковских услуг №701	г. Минск, ул. Чкалова, 19
37	Центр банковских услуг №702	г. Минск, ул. Сургanova, 39
38	Центр банковских услуг №703	г. Минск, ул. Кальварийская, 4а
39	Центр банковских услуг №704	г. Минск, ул. Уральская, 1а (здание отделения)
40	Центр банковских услуг №705	г. Минск, ул. О. Козьева, 9 (жилой дом)
41	Центр банковских услуг №706	г. Минск, ул. Романовская Слобода, 14а
42	Центр банковских услуг №707	г. Минск, ул. Свердлова, 24
43	Центр банковских услуг №708	г. Минск, ул. Серова, 1
44	Центр банковских услуг №777	г. Минск, бульвар имени Мулявина, 6

Директор Департамента финансовых рынков С.А.Щепова

И.о. Главного бухгалтера Банка Н.Н.Илькевич

Лицензия Национального банка Республики Беларусь №4 от 05.06.2013 года на осуществление банковской деятельности. УНП 100219673 ОАО «БПС-Сбербанк»

РУП «Белпочта» УНП 101015738

ОБЪЯВЛЯЕТ О ПРОВЕДЕНИИ ПЕРЕГОВОРОВ ПО ВЫБОРУ ПОДРЯДНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ ДЛЯ ВЫПОЛНЕНИЯ РЕМОНТНО-СТРОИТЕЛЬНЫХ РАБОТ

на объекте «Текущий ремонт систем тревожной сигнализации в отделениях почтовой связи г. Минска: ОПС №28 по ул. Одинова, 113; ОПС №4 по ул. М.Танка, 36/2; ОПС №28 по ул. Маяковского, 164; ОПС №31 по ул. Славянская, 4; ОПС №45 по ул. Н.Орды, 23; ОПС №52 по ул. Янки Брыля, 30; ОПС №57 по ул. Фогеля, 3; ОПС №125 по ул. Гинтова, 14».

Процедура переговоров состоится «28» августа 2014 года в 10.00 по адресу: г. Минск, пр. Независимости, 10.
Контакты для получения дополнительной информации: отдел капитального строительства – тел.: 293-55-29, 293-55-28.

Гродненский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки»

ИЗВЕЩАЕТ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА ПО ПРОДАЖЕ ИМУЩЕСТВА

Наименование	Характеристика
Наименование и краткая характеристика объекта, адрес расположения	ЛОТ 1 Капитальное строение, инв. № 400/С-28567 (назначение – здание проходной, наименование – здание проходной), площадью 15,2 кв.м., расположенное по адресу: г. Гродно, ул. Озерское шоссе, 20
Земельный участок, на котором расположен объект	Кадастровый номер 44010000001006363, площадью 0,0159 га (назначение – земельный участок для обслуживания здания проходной) по адресу: г. Гродно, ул. Озерское шоссе, 20
Начальная цена продажи	39 038 580 (тридцать девять миллионов тридцать восемь тысяч пятьсот восемьдесят) белорусских рублей с учетом НДС
Сумма задатка	1 951 929 (один миллион девятьсот пятьдесят одна тысяча девятьсот двадцать девять) белорусских рублей
Наименование и краткая характеристика объекта, адрес расположения	ЛОТ 2 Капитальное строение, инв. № 400/С-48538 (назначение – здание специализированное складов торговых баз, баз материально-технического снабжения, хранилищ, наименование – склад), площадью 598,5 кв.м., расположенное по адресу: г. Гродно, ул. Озерское шоссе, 20
Земельный участок, на котором расположен объект	Кадастровый номер 44010000002006545, площадью 0,0515 га (назначение – земельный участок для обслуживания здания кинотеатра) по адресу: г. Гродно, ул. Озерское шоссе, 20
Начальная цена продажи	1 159 268 040 (один миллиард сто пятьдесят девять миллионов двести шестьдесят восемь тысяч сорок) белорусских рублей с учетом НДС
Сумма задатка	57 963 402 (пятьдесят семь миллионов девятьсот шестьдесят три тысячи четыреста два) белорусских рубля
Наименование и краткая характеристика объекта, адрес расположения	ЛОТ 3 Капитальное строение, инв. № 400/С-7160 (назначение – здание специализированное складов, торговых баз, баз материально-технического снабжения, хранилищ, наименование – склад-холодильник), площадью 964,1 кв.м., расположенное по адресу: г. Гродно, ул. Озерское шоссе, 20
Земельный участок, на котором расположен объект	Кадастровый номер 44010000002006651, площадью 0,3995 га (назначение – земельный участок для обслуживания склада холодильника) по адресу: г. Гродно, ул. Озерское шоссе, 20
Начальная цена продажи	1 643 146 806 (один миллиард шестьсот сорок три миллиона сто сорок шесть тысяч восемьсот шесть) белорусских рублей с учетом НДС
Сумма задатка	82 157 341 (восемьдесят два миллиона сто пятьдесят семь тысяч триста сорок один) белорусский рубль
Наименование и краткая характеристика объекта, адрес расположения	ЛОТ 4 Изолированное помещение, инв. № 400/D-97171 (назначение – магазин, наименование – магазин), площадью 391,4 кв.м., расположенное по адресу: г. Гродно, ул. Красноармейская, 69
Земельный участок, на котором расположен объект	Кадастровый номер 44010000002000780, площадью 0,0639 га (назначение – обслуживание жилого дома со встроенным магазином) по адресу: г. Гродно, ул. Красноармейская, 69
Начальная цена продажи	4 197 477 060 (четыре миллиарда сто девяносто семь миллионов четыреста семьдесят шесть тысяч шестьдесят) белорусских рублей с учетом НДС
Сумма задатка	209 873 853 (двести девять миллионов восемьсот семидесят три тысячи восемьсот пятьдесят три) белорусских рубля
Продавец	Гродненский городской филиал общепитового предприятия, 230001, г. Гродно, ул. Суворова, 298
Организатор торгов	РУП «Институт недвижимости и оценки», г. Гродно, ул. Врублевского, д. 3, каб. 209, тел. 41-98-32
Условия аукциона	Аукцион без условий
Условия оплаты	По договоренности сторон
Срок заключения договора купли	

Добры трэці Спас

Па гарызанталі: 1. Прышоў пас — і ... ад нас (прык.). 3. Што ў жніўні звязеш у ..., то ўзімку ўнясеш у хату (прык.). 9. Абдзіць гукаў ад прадмета. 10. Грэх — у арах, а ядро — у ... (прык.). 11. Ваенны начальнік у гарнізоне. 12. Прадмет абсталювання ў слянянскай хаце. 14. Надзвычай многа. 15. Калі хлеб — усяму галава, то лён — усяму ... (прык.); да трэцяга Спаса паспяваў лён, таму Спас называлі таксама «льняным». 19. Не раскусіць арах, ... не з'ясі (прык.). 20. Лялька для курэння. 21. Чужое ... бярэць за рабро (прык.). 22. Пясок, нанесены вадой, ветрам. 24. Металічная шафа для захоўвання каштоўных папер, дакументаў. 25. Каштоўнасці; верылі, што той знайдзе ў купальскую ноч ..., хто сарве і захавае першы цвет архавага куста. 28. Не чакай з ... дараванага хлеба (прык.). 32. Адна з назваў у народзе жніўня. 33. Ластаўкі адлятаюць у ... Спасы, жоравы — да трэцяга Спаса (прык.). 34. Добры трэці Спас — узімку будзе ... (прык.). 35. Тое, што і старац; на трэці Спас «божых» людзей, або ..., частавалі пірагамі. 36. Успенскі двухтыднёвы Устрыманне ад скаромнай ежы; яго завяршае трэці Архавага Спаса.

Па вертыкалі: 1. Арах, які сам вылушчыўся (разм.). 2. Чалавек з вялікімі здольнасцямі. 4. Хоць ... сухая, але востень мясная (прык.). 5. ... любіць крэпкія зубы (прык.). 6. Ход цераз плот, паркан. 7. Невялікае судна. 8. Прыправа для стравы. 13. У жніўні і ... піва варыць (прык.). 16. Надшыло ... (28 жніўня) — цягні бульбу за карэнне (прык.). 17. Адна з чатырох пор года. 18. У жніўні ... млее, а збожжа спее (прык.). 21. Заканчэнне сябу; на трэці Спас сяляне заканчвалі сяць зімовае жыта. 23. Старое, перасохлае рочышча. 26. Снапачок са снапачку, дык цяпа ... (прык.). 27. Калі на ... або Новы год будзе вецер, то налета чакаецца багаты ўраджай архаў (прык.). 29. Калі ўраджай ляшчына, то ўродзіць і ... (прык.). 30. Старая назва рубіну, сафіру. 31. У жніўні сонца грэе, а ... халадзе (прык.).

Праверце, калі ласка, адказы:

1. Арах, які сам вылушчыўся (разм.). 2. Чалавек з вялікімі здольнасцямі. 4. Хоць ... сухая, але востень мясная (прык.). 5. ... любіць крэпкія зубы (прык.). 6. Ход цераз плот, паркан. 7. Невялікае судна. 8. Прыправа для стравы. 13. У жніўні і ... піва варыць (прык.). 16. Надшыло ... (28 жніўня) — цягні бульбу за карэнне (прык.). 17. Адна з чатырох пор года. 18. У жніўні ... млее, а збожжа спее (прык.). 21. Заканчэнне сябу; на трэці Спас сяляне заканчвалі сяць зімовае жыта. 23. Старое, перасохлае рочышча. 26. Снапачок са снапачку, дык цяпа ... (прык.). 27. Калі на ... або Новы год будзе вецер, то налета чакаецца багаты ўраджай архаў (прык.). 29. Калі ўраджай ляшчына, то ўродзіць і ... (прык.). 30. Старая назва рубіну, сафіру. 31. У жніўні сонца грэе, а ... халадзе (прык.).

г. Дзяржынск.

Склаў Лявон ЦЕЛЕШ.

Філатэліст

НА МАРКАХ — ЛЮБІМЫЯ КВЕТКІ

Міністэрства сувязі і інфарматызацыі Рэспублікі Беларусь 22 жніўня выпусціла ў абарачэнне новыя знакі паштовай аплаты. На гэты раз праект прысвечаны сталічнай славутасці, аднаму з буйнейшых у Еўропе — і па сваёй плошчы (каля 100 гектараў), і па складзе калекцыі жывых раслін (больш за 12 тысяч найменняў) — Цэнтральнаму батанічнаму саду.

На марках — толькі чатыры (з больш чым пяці тысяч) дэкаратыўных травяністых раслін. Гэта любімыя ўсімі кветкі вярбіна «Дыядэма», піяона «Памяці Гагарына», ружа «Глорыя Дэй», лілея «Зоранька».

У Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі ў дзень выпуску марак прайшла цырымонія афіцыйнага гашэння на канверце «Першы дзень».

Валянціна ДОУНАР

ХАТНЯЯ ЭНЦЫКЛАПЕДЫЯ

ПАКАШТУЙЦЕ!

Тэфтэльны «торт»

Спартрэбца: фарш мясны — 500 г, цыбуля рэпчатая — 1 шт., часнок — 2 зуб., вада — 100 мл, спецыі для фаршу — 1/4 ч. л., кроп свежы — 1 невялікі пучок, соль, алей — 2 ст. л. Для рысавай праслойкі: рыс — 1 шклянка, морква (невялікая) — 1 шт., вада (бульён) — 2,5 шклянкі, соль, алей — 2 ст. л. Для крэму: бульён — 1 шклянка, яйка — 2 шт., лімон — 1/2 шт., смятана — 1 ст. л., крухмал — 1 ст. л. з горкай, соль, цукар — 1/2 ч. л.

Спачатку робім мясны аладкі. Змешваем мясны фарш, дзёртыя на дробнай тарцы цыбулю і часнок, дробна нарэзаны кроп, алей, спецыі і соль. Дадаём ваду і змешваем. На паперы для выпечкі намарціць пры дапамозе талеркі дыяметрам 16 см. тры кругі, выкладзі фарш і разраўняць у межах круга. Выпякаць пры 200 °С 20—25 хвілін. Даць астыць. Пакуль нашы мясныя аладкі гатуюцца, робім рысавую праслойку. У патэльню наліць алей. Пакласці дзёртыя моркву і прамыты рыс. Пасаліць і абсмажыць 5—10 хвілін. Заліць гарачай вадой і давесці да гатунасці. Даць астыць.

Пакуль усё астыае, робім крэм. У каструлі ставім на агонь бульён і дваоццям да кіпення. Пакуль ён закіпае, у іншай ёмістасці змяшчае яйкі, крухмал, сок лімона, смятану, цукар, соль. Дадаць у сумесь 2-3 лыжкі гарачага бульёна, змяшчаць і тонкім струменьчыкам уліць яечную сумесь у кіпячы бульён, увесць час памешваючы. Давесці да загусцення і зняць. Гэты крэм крэй нагадае на смак сырны.

На сервіравальнае блюда пакласці першую мясную аладку, а на яе, у сваю чаргу, 1/2 рысу. Потым зноў мясную аладку і рэзкі рысу. Накрываем апошняй мясной аладкай.

Кеке тварожны

Спартрэбца: мук — 300 г, масла сметанковае — 150 г, цукар — 200 г, тварог — 250 г, яйка курынае — 3 шт., разрыхляльнік цеста — 1 пачак (10 г), разынкі (папярэдне распарыць) — 0,5 шклянкі, цукровая пудра (для абсыпання) — 3 ст. л.

Разынкі трэба замачыць у вадзе або спіртным напоі (каньяк, лікер) на некалькі гадзін. Узбіць мяккае сметанковае масла з цукрам. Дадаць тварог, узбіць добра да аднароднай масы. Дадаць яйкі, зноў узбіць. Дадаём разрыхляльнік і прасяяную мук. Усё ўзбіваем. Потым дадаём адліснутыя разынкі і размешваем.

Цеста выкладзі ў форму, змазаную алеем. Паставіць у гарачую духоўку, пячы пры тэмпературы 180 °С прыкладна 55 хвілін. Даць трохі астыць, выняць з формы. Астудзіць. Пасыпаць цукровай пудрай.

УТУЛЬНЫ ДОМ

Выбіраем дыван

Існуе некалькі асноўных дывановых валокнаў — натуральныя і сінтэтычныя. Натуральныя ваўняныя і шаўковыя дываны вельмі дарагія і невывучаю прыгожыя. Як правіла, гэта невялікія парты ручной або машынай вытворчасці. Чым больш натуральных валокнаў у пакрыцці, тым складаней яго чысціць. Дыван з ваўняных або шаўковых валокнаў больш актыўна затрымлівае бруд, чым сінтэтычны.

Дывановыя пакрыцці з розных сінтэтычных матэрыялаў (нейлон, поліэстэр і акрыл) — серыйная прадукцыя машынай вытворчасці. Нейлон — трывалы матэрыял, выдатна чысціцца і ўстойлівы да цвёрдага пакрыцця з поліэстэру мяккае і эластычнае, недарагое, але не трывае і лёгка забруджваецца. Акрыл нагадвае шэрсць, аднак каштуе нашмат таней і менш убірае бруд.

Новы дыван на працягу двух месяцаў рэкамендуецца абматкае венікам, абгорнутым вільготнай тканінай, або чысціць мяккай шчоткай, каб не пашкодзіць ворс. З часам ён ушчыльніцца, і дыван можна будзе чысціць пыласосам.

Не варта слаць дыван на свежапамытую падлогу. Няхай паверхня поўнасцю высахне.

Тканя дываны, каб пазбегнуць пашкоджанняў ніткі каркаса, не варта выбіваць на перакладзіне і вярхоўка.

Каб захаваць колер дывана, пасля заканчэння вільготнай чысткі спаласціце яго паверхню слабым водным растворам лімоннай кіслаты або воцату.

Дываны не любяць вады, таму для рэгулярнай чысткі лепш за ўсё падыходзіць пыласос. Пры гэтым перыядычна пыласосьце дыван з абодвух бакоў. Адзін раз у 3-4 месяцы выкарыстоўвайце функцыю вільготнай чысткі і пасля гэтага абавязкова прасушыце пакрыццё.

Каб чыстка была максімальна эфектыўнай, мяняйце розныя насадкі-шоткі.

Спачатку скарыстайцеся шчоткай для дываной і дывановых пакрыццяў (універсальная насадка). У гэтай насадцы можна высуцьці ці прыбраць шчотку, каб яна магла лепш пачысціць пэўнае пакрыццё.

Пры выбары спецыяльнага сродку для догляду дывановага пакрыцця абавязкова ўлічваць, для якога тыпу валокнаў ён прызначаны.

Даты

1741 год

— нарадзіўся Жан Франсуа дэ Гало Лаперуз, вядомы французскі мараплавец. Менавіта яму кароль Францыі Людовік XVI даручыў прадоўжыць справу Джэймса Кука па даследаванні Ціхага акіяна. Плаванне, у якім прыняў удзел больш за 230 маракоў і вучоных, меркавалі завяршыць праз чатыры гады. Лаперуз атрымаў у сваё распараджэнне два фрегаты — «Бусоль» і «Астралябію».

Ён быў першым еўрапейцам, які прайшоў па праліве паміж Сахалінам і востравам Хакайда, што носіць сёння яго імя. Прадмесце Сіднэя таксама носіць імя Лаперуза. Цяпер там дзейнічае музей мараплаўцы. У ім можна убачыць асабістыя рэчы ўдзельнікаў экспедыцыі, знаходзеныя на месцы гібелі караблёў у раёне Саламонавых астравоў.

1804 год — 210 гадоў таму ў горадзе Свіслач была адкрыта гімназія. Гаспадар мястэчка граф В. Тышкевіч прадставіў будынак і сродкі на яго рамонт, а таксама завячыў Свіслацкай гімназіі 30 тысяч рублёў сабрам.

У гімназіі было 6 класаў. Выкладалі польскую, лацінскую, грэчаскую, нямецкую і французскую мовы, арыфметыка, алгебра, геаметрыя, трыганаметрыя, фізіка, хімія, мінералогія, гісторыя, міфалогія, прыродазнаўства, батаніка, сельская гаспадарка, садоўніцтва, землеўпарадкаванне, архітэктура, мараль, рыторыка, паэзія, эстэтыка, маляванне, музыка, гімнастыка. У 1825 г. у Свіслацкай гімназіі выкладаў Я. Чачот. У 1845-м пераведзена ў г. Шаўлі Ковенскай губерні (цяпер Шаўляў, Літва). У Свіслачы засталася павятовае вучылішча, у якім у 1847—1852 г. вучыўся К. Каліноўскі. У 1860-м на базе вучылішча створана 4-класная прагімназія.

1939 год — 75 гадоў таму старшынёй СНК і наркамам замежных спраў СССР В. Молатавым і міністрам замежных спраў Германіі І. Рыбентропам у Маскве быў падпісаны дагавор аб ненападзе паміж Германіяй і СССР (пакт Молатава-Рыбентропа) тэрмінам на 10 гадоў. Прадугледжваў узajemны абавязавальнасць дзвюх дзяржаў устрымлівацца ад прымянення сілы і агрэсіўных дзеянняў як паасобку, так і сумесна з іншымі дзяржавамі. Дагавор і прыкладзенны да яго сакрэтныя пратаколы зрабілі сур'ёзны ўплыў на Беларусь, тэрыторыя якой стала налягатай і ў пачатку Другой сусветнай вайны аб'ектам актыўнай дыпламатычнай і ваенна-палітычнай дзейнасці з боку СССР і Германіі. У адпаведнасці з «Дадатковым сакрэтным пратаколам» да дагавора прадугледжвалася размежаванне сфер уплыву СССР і Германіі ва Усходняй Еўропе. Бакі прыйшлі да пагаднення аб падзеле Польшчы і размежаванні сфер інтарэсаў на яе тэрыторыі на лініі рэк Нарва, Вісла і Сан, што азначала пераход у сферу інтарэсаў СССР Заходняй Беларусі і Заходняй Украіны. Масква і Берлін прызналі інтарэсы Літвы на тэрыторыі Віленшчыны.

1939 год — 75 гадоў таму старшынёй СНК і наркамам замежных спраў СССР В. Молатавым і міністрам замежных спраў Германіі І. Рыбентропам у Маскве быў падпісаны дагавор аб ненападзе паміж Германіяй і СССР (пакт Молатава-Рыбентропа) тэрмінам на 10 гадоў. Прадугледжваў узajemны абавязавальнасць дзвюх дзяржаў устрымлівацца ад прымянення сілы і агрэсіўных дзеянняў як паасобку, так і сумесна з іншымі дзяржавамі. Дагавор і прыкладзенны да яго сакрэтныя пратаколы зрабілі сур'ёзны ўплыў на Беларусь, тэрыторыя якой стала налягатай і ў пачатку Другой сусветнай вайны аб'ектам актыўнай дыпламатычнай і ваенна-палітычнай дзейнасці з боку СССР і Германіі. У адпаведнасці з «Дадатковым сакрэтным пратаколам» да дагавора прадугледжвалася размежаванне сфер уплыву СССР і Германіі ва Усходняй Еўропе. Бакі прыйшлі да пагаднення аб падзеле Польшчы і размежаванні сфер інтарэсаў на яе тэрыторыі на лініі рэк Нарва, Вісла і Сан, што азначала пераход у сферу інтарэсаў СССР Заходняй Беларусі і Заходняй Украіны. Масква і Берлін прызналі інтарэсы Літвы на тэрыторыі Віленшчыны.

1939 год — 75 гадоў таму старшынёй СНК і наркамам замежных спраў СССР В. Молатавым і міністрам замежных спраў Германіі І. Рыбентропам у Маскве быў падпісаны дагавор аб ненападзе паміж Германіяй і СССР (пакт Молатава-Рыбентропа) тэрмінам на 10 гадоў. Прадугледжваў узajemны абавязавальнасць дзвюх дзяржаў устрымлівацца ад прымянення сілы і агрэсіўных дзеянняў як паасобку, так і сумесна з іншымі дзяржавамі. Дагавор і прыкладзенны да яго сакрэтныя пратаколы зрабілі сур'ёзны ўплыў на Беларусь, тэрыторыя якой стала налягатай і ў пачатку Другой сусветнай вайны аб'ектам актыўнай дыпламатычнай і ваенна-палітычнай дзейнасці з боку СССР і Германіі. У адпаведнасці з «Дадатковым сакрэтным пратаколам» да дагавора прадугледжвалася размежаванне сфер уплыву СССР і Германіі ва Усходняй Еўропе. Бакі прыйшлі да пагаднення аб падзеле Польшчы і размежаванні сфер інтарэсаў на яе тэрыторыі на лініі рэк Нарва, Вісла і Сан, што азначала пераход у сферу інтарэсаў СССР Заходняй Беларусі і Заходняй Украіны. Масква і Берлін прызналі інтарэсы Літвы на тэрыторыі Віленшчыны.

1939 год — 75 гадоў таму старшынёй СНК і наркамам замежных спраў СССР В. Молатавым і міністрам замежных спраў Германіі І. Рыбентропам у Маскве быў падпісаны дагавор аб ненападзе паміж Германіяй і СССР (пакт Молатава-Рыбентропа) тэрмінам на 10 гадоў. Прадугледжваў узajemны абавязавальнасць дзвюх дзяржаў устрымлівацца ад прымянення сілы і агрэсіўных дзеянняў як паасобку, так і сумесна з іншымі дзяржавамі. Дагавор і прыкладзенны да яго сакрэтныя пратаколы зрабілі сур'ёзны ўплыў на Беларусь, тэрыторыя якой стала налягатай і ў пачатку Другой сусветнай вайны аб'ектам актыўнай дыпламатычнай і ваенна-палітычнай дзейнасці з боку СССР і Германіі. У адпаведнасці з «Дадатковым сакрэтным пратаколам» да дагавора прадугледжвалася размежаванне сфер уплыву СССР і Германіі ва Усходняй Еўропе. Бакі прыйшлі да пагаднення аб падзеле Польшчы і размежаванні сфер інтарэсаў на яе тэрыторыі на лініі рэк Нарва, Вісла і Сан, што азначала пераход у сферу інтарэсаў СССР Заходняй Беларусі і Заходняй Украіны. Масква і Берлін прызналі інтарэсы Літвы на тэрыторыі Віленшчыны.

1939 год — 75 гадоў таму старшынёй СНК і наркамам замежных спраў СССР В. Молатавым і міністрам замежных спраў Германіі І. Рыбентропам у Маскве быў падпісаны дагавор аб ненападзе паміж Германіяй і СССР (пакт Молатава-Рыбентропа) тэрмінам на 10 гадоў. Прадугледжваў узajemны абавязавальнасць дзвюх дзяржаў устрымлівацца ад прымянення сілы і агрэсіўных дзеянняў як паасобку, так і сумесна з іншымі дзяржавамі. Дагавор і прыкладзенны да яго сакрэтныя пратаколы зрабілі сур'ёзны ўплыў на Беларусь, тэрыторыя якой стала налягатай і ў пачатку Другой сусветнай вайны аб'ектам актыўнай дыпламатычнай і ваенна-палітычнай дзейнасці з боку СССР і Германіі. У адпаведнасці з «Дадатковым сакрэтным пратаколам» да дагавора прадугледжвалася размежаванне сфер уплыву СССР і Германіі ва Усходняй Еўропе. Бакі прыйшлі да пагаднення аб падзеле Польшчы і размежаванні сфер інтарэсаў на яе тэрыторыі на лініі рэк Нарва, Вісла і Сан, што азначала пераход у сферу інтарэсаў СССР Заходняй Беларусі і Заходняй Украіны. Масква і Берлін прызналі інтарэсы Літвы на тэрыторыі Віленшчыны.

1939 год — 75 гадоў таму старшынёй СНК і наркамам замежных спраў СССР В. Молатавым і міністрам замежных спраў Германіі І. Рыбентропам у Маскве быў падпісаны дагавор аб ненападзе паміж Германіяй і СССР (пакт Молатава-Рыбентропа) тэрмінам на 10 гадоў. Прадугледжваў узajemны абавязавальнасць дзвюх дзяржаў устрымлівацца ад прымянення сілы і агрэсіўных дзеянняў як паасобку, так і сумесна з іншымі дзяржавамі. Дагавор і прыкладзенны да яго сакрэтныя пратаколы зрабілі сур'ёзны ўплыў на Беларусь, тэрыторыя якой стала налягатай і ў пачатку Другой сусветнай вайны аб'ектам актыўнай дыпламатычнай і ваенна-палітычнай дзейнасці з боку СССР і Германіі. У адпаведнасці з «Дадатковым сакрэтным пратаколам» да дагавора прадугледжвалася размежаванне сфер уплыву СССР і Германіі ва Усходняй Еўропе. Бакі прыйшлі да пагаднення аб падзеле Польшчы і размежаванні сфер інтарэсаў на яе тэрыторыі на лініі рэк Нарва, Вісла і Сан, што азначала пераход у сферу інтарэсаў СССР Заходняй Беларусі і Заходняй Украіны. Масква і Берлін прызналі інтарэсы Літвы на тэрыторыі Віленшчыны.

1939 год — 75 гадоў таму старшынёй СНК і наркамам замежных спраў СССР В. Молатавым і міністрам замежных спраў Германіі І. Рыбентропам у Маскве быў падпісаны дагавор аб ненападзе паміж Германіяй і СССР (пакт Молатава-Рыбентропа) тэрмінам на 10 гадоў. Прадугледжваў узajemны абавязавальнасць дзвюх дзяржаў устрымлівацца ад прымянення сілы і агрэсіўных дзеянняў як паасобку, так і сумесна з іншымі дзяржавамі. Дагавор і прыкладзенны да яго сакрэтныя пратаколы зрабілі сур'ёзны ўплыў на Беларусь, тэрыторыя якой стала налягатай і ў пачатку Другой сусветнай вайны аб'ектам актыўнай дыпламатычнай і ваенна-палітычнай дзейнасці з боку СССР і Германіі. У адпаведнасці з «Дадатковым сакрэтным пратаколам» да дагавора прадугледжвалася размежаванне сфер уплыву СССР і Германіі ва Усходняй Еўропе. Бакі прыйшлі да пагаднення аб падзеле Польшчы і размежаванні сфер інтарэсаў на яе тэрыторыі на лініі рэк Нарва, Вісла і Сан, што азначала пераход у сферу інтарэсаў СССР Заходняй Беларусі і Заходняй Украіны. Масква і Берлін прызналі інтарэсы Літвы на тэрыторыі Віленшчыны.

1939 год — 75 гадоў таму старшынёй СНК і наркамам замежных спраў СССР В. Молатавым і міністрам замежных спраў Германіі І. Рыбентропам у Маскве быў падпісаны дагавор аб ненападзе паміж Германіяй і СССР (пакт Молатава-Рыбентропа) тэрмінам на 10 гадоў. Прадугледжваў узajemны абавязавальнасць дзвюх дзяржаў устрымлівацца ад прымянення сілы і агрэсіўных дзеянняў як паасобку, так і сумесна з іншымі дзяржавамі. Дагавор і прыкладзенны да яго сакрэтныя пратаколы зрабілі сур'ёзны ўплыў на Беларусь, тэрыторыя якой стала налягатай і ў пачатку Другой сусветнай вайны аб'ектам актыўнай дыпламатычнай і ваенна-палітычнай дзейнасці з боку СССР і Германіі. У адпаведнасці з «Дадатковым сакрэтным пратаколам» да дагавора прадугледжвалася размежаванне сфер уплыву СССР і Германіі ва Усходняй Еўропе. Бакі прыйшлі да пагаднення аб падзеле Польшчы і размежаванні сфер інтарэсаў на яе тэрыторыі на лініі рэк Нарва, Вісла і Сан, што азначала пераход у сферу інтарэсаў СССР Заходняй Беларусі і Заходняй Украіны. Масква і Берлін прызналі інтарэсы Літвы на тэрыторыі Віленшчыны.

1939 год — 75 гадоў таму старшынёй СНК і наркамам замежных спраў СССР В. Молатавым і міністрам замежных спраў Германіі І. Рыбентропам у Маскве быў падпісаны дагавор аб ненападзе паміж Германіяй і СССР (пакт Молатава-Рыбентропа) тэрмінам на 10 гадоў. Прадугледжваў узajemны абавязавальнасць дзвюх дзяржаў устрымлівацца ад прымянення сілы і агрэсіўных дзеянняў як паасобку, так і сумесна з іншымі дзяржавамі. Дагавор і прыкладзенны да яго сакрэтныя пратаколы зрабілі сур'ёзны ўплыў на Беларусь, тэрыторыя якой стала налягатай і ў пачатку Другой сусветнай вайны аб'ектам актыўнай дыпламатычнай і ваенна-палітычнай дзейнасці з боку СССР і Германіі. У адпаведнасці з «Дадатковым сакрэтным пратаколам» да дагавора прадугледжвалася размежаванне сфер уплыву СССР і Германіі ва Усходняй Еўропе. Бакі прыйшлі да пагаднення аб падзеле Польшчы і размежаванні сфер інтарэсаў на яе тэрыторыі на лініі рэк Нарва, Вісла і Сан, што азначала пераход у сферу інтарэсаў СССР Заходняй Беларусі і Заходняй Украіны. Масква і Берлін прызналі інтарэсы Літвы на тэрыторыі Віленшчыны.

1939 год — 75 гадоў таму старшынёй СНК і наркамам замежных спраў СССР В. Молатавым і міністрам замежных спраў Германіі І. Рыбентропам у Маскве быў падпісаны дагавор аб ненападзе паміж Германіяй і СССР (пакт Молатава-Рыбентропа) тэрмінам на 10 гадоў. Прадугледжваў узajemны абавязавальнасць дзвюх дзяржаў устрымлівацца ад прымянення сілы і агрэсіўных дзеянняў як паасобку, так і сумесна з іншымі дзяржавамі. Дагавор і прыкладзенны да яго сакрэтныя пратаколы зрабілі сур'ёзны ўплыў на Беларусь, тэрыторыя якой стала налягатай і ў пачатку Другой сусветнай вайны аб'ектам актыўнай дыпламатычнай і ваенна-палітычнай дзейнасці з боку СССР і Германіі. У адпаведнасці з «Дадатковым сакрэтным пратаколам» да дагавора прадугледжвалася размежаванне сфер уплыву СССР і Германіі ва Усходняй Еўропе. Бакі прыйшлі да пагаднення аб падзеле Польшчы і размежаванні сфер інтарэсаў на яе тэрыторыі на лініі рэк Нарва, Вісла і Сан, што азначала пераход у сферу інтарэсаў СССР Заходняй Беларусі і Заходняй Украіны. Масква і Берлін прызналі інтарэсы Літвы на тэрыторыі Віленшчыны.

1939 год — 75 гадоў таму старшынёй СНК і наркамам замежных спраў СССР В. Молатавым і міністрам замежных спраў Германіі І. Рыбентропам у Маскве быў падпісаны дагавор аб ненападзе паміж Германіяй і СССР (пакт Молатава-Рыбентропа) тэрмінам на 10 гадоў. Прадугледжваў узajemны абавязавальнасць дзвюх дзяржаў устрымлівацца ад прымянення сілы і агрэсіўных дзеянняў як паасобку, так і сумесна з іншымі дзяржавамі. Дагавор і прыкладзенны да яго сакрэтныя пратаколы зрабілі сур'ёзны ўплыў на Беларусь, тэрыторыя якой стала налягатай і ў пачатку Другой сусветнай вайны аб'ектам актыўнай дыпламатычнай і ваенна-палітычнай дзейнасці з боку СССР і Германіі. У адпаведнасці з «Дадатковым сакрэтным пратаколам» да дагавора прадугледжвалася размежаванне сфер уплыву СССР і Германіі ва Усходняй Еўропе. Бакі прыйшлі да пагаднення аб падзеле Польшчы і размежаванні сфер інтарэсаў на яе тэрыторыі на лініі рэк Нарва, Вісла і Сан, што азначала пераход у сферу інтарэсаў СССР Заходняй Беларусі і Заходняй Украіны. Масква і Берлін прызналі інтарэсы Літвы на тэрыторыі Віленшчыны.

1939 год — 75 гадоў таму старшынёй СНК і наркамам замежных спраў СССР В. Молатавым і міністрам замежных спраў Германіі І. Рыбентропам у Маскве быў падпісаны дагавор аб ненападзе паміж Германіяй і СССР (пакт Молатава-Рыбентропа) тэрмінам на 10 гадоў. Прадугледжваў узajemны абавязавальнасць дзвюх дзяржаў устрымлівацца ад прымянення сілы і агрэсіўных дзеянняў як паасобку, так і сумесна з іншымі дзяржавамі. Дагавор і прыкладзенны да яго сакрэтныя пратаколы зрабілі сур'ёзны ўплыў на Беларусь, тэрыторыя якой стала налягатай і ў пачатку Другой сусветнай вайны аб'ектам актыўнай дыпламатычнай і ваенна-палітычнай дзейнасці з боку СССР і Германіі. У адпаведнасці з «Дадатковым сакрэтным пратаколам» да дагавора прадугледжвалася размежаванне сфер уплыву СССР і Германіі ва Усходняй Еўропе. Бакі прыйшлі да пагаднення аб падзеле Польшчы і размежаванні сфер інтарэсаў на яе тэрыторыі на лініі рэк Нарва, Вісла і Сан, што азначала пераход у сферу інтарэсаў СССР Заходняй Беларусі і Заходняй Украіны. Масква і Берлін прызналі інтарэсы Літвы на тэрыторыі Віленшчыны.

1939 год — 75 гадоў таму старшынёй СНК і наркамам замежных спраў СССР В. Молатавым і міністрам замежных спраў Германіі І. Рыбентропам у Маскве быў падпісаны дагавор аб ненападзе паміж Германіяй і СССР (пакт Молатава-Рыбентропа) тэрмінам на 10 гадоў. Прадугледжваў узajemны абавязавальнасць дзвюх дзяржаў устрымлівацца ад прымянення сілы і агрэсіўных дзеянняў як паасобку, так і сумесна з іншымі дзяржавамі. Дагавор і прыкладзенны да яго сакрэтныя пратаколы зрабілі сур'ёзны ўплыў на Беларусь, тэрыторыя якой стала налягатай і ў пачатку Другой сусветнай вайны аб'ектам актыўнай дыпламатычнай і ваенна-палітычнай дзейнасці з боку СССР і Германіі. У адпаведнасці з «Дадатковым сакрэтным пратаколам» да дагавора прадугледжвалася размежаванне сфер уплыву СССР і Германіі ва Усходняй Еўропе. Бакі прыйшлі да па